

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Аналіз ринку рослинних напоїв, дослідження їх споживних властивостей та митні формальності при перетині митного кордону України»

КРМ. ТПТтаУБ.1.602-03.4.03

Здобувач _____ Пономар Віктор Віталійович
Підпис

Керівник: _____ к.т.н., доцент Памбук С.А.
Підпис

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 12 грудня 2023р., протокол № 7

Завідувач кафедри

ТПТтаУБ _____ Наталія БАСЮРКІНА
Назва кафедри (підпис) (ім'я прізвище)

Одеса – 2023 р.

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Міжкафедральний комплексний дипломний проєкт

Тема:

Розробка інноваційної технології переробки вторинної сировини олійно-жирової галузі у рослинні напої на основі аналізу ринку та споживних властивостей, розробки системи управління безпеністю при виробництві рослинних напоїв на ТОВ «Хмільницький завод сухого знежиреного молока «Молочний Візит», митні формальності при перетинанні митного кордону України

Головний керівник роботи

д.т.н, професор каф. ТМОЖПтаІК _____ Ткаченко Н.А.
(підпис) (Прізвище, ініціали)

Тема індивідуальної роботи

Аналіз ринку рослинних напоїв, дослідження їх споживних властивостей та митні формальності при перетині митного кордону України

Керівник: _____ к.т.н., доцент Памбук С.А.
Підпис

Здобувач _____ Пономар Віктор Віталійович
Підпис

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ І
МЕНЕДЖМЕНТУ ім. Г.Е. Вейнштейна**

Факультет експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

« ____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

здобувача

Віктора Пономаря

(ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

1. Тема проекту (роботи) АНАЛІЗ РИНКУ РОСЛИННИХ НАПОЇВ, ДОСЛІДЖЕННЯ ЇХ СПОЖИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ТА МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПРИ ПЕРЕТИНІ МИТНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

затверджена наказом по інституту від «19» жовтня 2023 р. № 602-03

2. Термін здачі студентом закінченого проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) П'ять зразків рослинних напоїв на основі вівса, які реалізуються в торговельній мережі м. Одеси» під торговими марками «Vega Milk», «Green Smile», «YOMMY», «Via Mia», «Joуа».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити) ВСТУП; РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ РИНКУ РОСЛИННИХ НАПОЇВ ТА ОГЛЯД ФАКТОРІВ, ЩО ФОРМУЮТЬ ЇХ СПОЖИВНІ ВЛАСТИВОСТІ; РОЗДІЛ 2 ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ; РОЗДІЛ 3 ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА ЯКОСТІ РОСЛИННИХ НАПОЇВ РОЗДІЛ 4 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПРИ ЕКСПОРТІ РОСЛИННИХ НАПОЇВ; РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ; ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ; СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ; ДОДАТКИ.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) презентація в електронному вигляді на 16 слайдах

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів проекту, щостосуються їх:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

Керівник _____ к.т.н., доц. Памбук С.А.
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____ Пономар В.В.
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів курсового проекту(роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітки
1	Обговорення та затвердження теми	08.10.2022	Виконано
2	Робота з нормативною документацією	28.02.2023	Виконано
3	Вибір об'єктів та методів дослідження	28.02.2023	Виконано
4	Оформлення вступу та першого розділу КРМ	15.09.2023	Виконано
6	Проведення аналізу асортименту	15.10.2023	Виконано
7	Проведення досліджень відповідності пакування і маркування	30.10.2023	Виконано
8	Проведення органолептичних та фізико-хімічних досліджень	15.11.2023	Виконано
10	Формулювання висновків та рекомендацій	01.12.2023	Виконано
11	Складання списку використаної літератури	02.12.2023	Виконано
12	Оформлення додатків	03.12.2023	Виконано
13	Оформлення презентації до дипломної роботи	04.12.2023	Виконано
14	Проходження рецензування		
15	Захист дипломної роботи	22.12.2023	

Керівник _____ Памбук С.А..
(підпис)

Здобувач-дипломник _____ Пономар В.В.
(підпис)

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Пономар В.В. _____
ПІБ Підпис

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра містить **104** сторінки, **14** таблиць, список літератури з **38** найменувань, **4** додатки.

Метою виконання роботи є проведення аналізу ринку рослинних напоїв, дослідження їх споживних властивостей, митне оформлення при перетині митного кордону України.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження є п'ять зразків рослинних напоїв на основі вівса вітчизняних виробників, що реалізуються в торговельних мережах України.

Завданням роботи передбачено дослідження ринку рослинних напоїв аналогів молока та факторів, що формують їх споживні властивості, дослідження асортименту і якості рослинних напоїв, здійснення митних формальностей при експорті рослинного напою, розгляд вимог охорони праці на підприємстві роздрібної торгівлі.

За результатами роботи сформульовано висновки щодо стану ринку, асортименту та якості рослинних напоїв, митного оформлення при перетині кордону України.

Одержані результати можуть бути використанні на підприємствах виробництва рослинних напоїв та підприємствах торгівлі як заходи зі покращення якості, підвищення конкурентоспроможності, розширення асортименту.

Рік виконання роботи – 2023.

Рік захисту роботи – 2023.

THE SUMMARY

Thesis contains 104 pages, 14 tables, the list of references of 38 titles, 4 applications.

The purpose of work to analyze the vegetable drinks market, research their consumption properties, customs clearance when crossing the customs border of Ukraine.

The **objects of analysis, generalizations and research activity** are five samples of vegetable drinks based on oats of domestic producers, which are sold in trade networks of Ukraine.

The task of work includes researching the market of vegetable drinks similar to milk and the factors that shape their consumption properties, researching the range and quality of vegetable drinks, carrying out customs formalities when exporting a vegetable drink, considering labor protection requirements at a retail enterprise.

On results work the set forth conclusions on regarding the state of the market, assortment and quality of vegetable drinks, customs clearance when crossing the border of Ukraine..

The got results can be used at vegetable drinks production enterprises and trade enterprises as measures to improve quality, increase competitiveness, and expand the assortment.

Year of implementation of work – 2023.

Year of presentation of work – 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ РИНКУ РОСЛИННИХ НАПОЇВ ТА ФАКТОРИ, ЩО ФОРМУЮТЬ СПОЖИВЧІ ВЛАСТИВОСТІ	10
1.1 Аналіз ринку рослинних напоїв в світі та Україні	10
1.2 Фактори, що впливають на формування споживних властивостей рослинних напоїв.....	18
1.3 Класифікація та характеристика рослинних напоїв	22
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2 ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	30
2.1 Об'єкти дослідження	30
2.2 Методи дослідження.....	31
РОЗДІЛ 3 ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА ЯКОСТІ РОСЛИННИХ НАПОЇВ....	37
3.1 Аналіз асортименту рослинних напоїв	37
3.2 Оцінка пакування споживчої тари.....	40
3.3 Оцінка маркування споживчої тари	45
3.4 Визначення органолептичних показників якості.....	51
3.5 Визначення фізико-хімічних показників якості.....	54
Висновки до розділу 3	55
РОЗДІЛ 4 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПРИ ЕКСПОРТІ РОСЛИННИХ НАПОЇВ	56
4.1 Порядок взяття на облік особи-резидента ТОВ «Люстдорф», яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються митним законодавством.....	56
4.2 Методологія визначення коду напою ультрапастеризованого вівсяного згідно до УКТЗЕД.....	60
4.3 Особливості митного регулювання експорту рослинних напоїв та застосування заходів нетарифного регулювання.....	66
4.4 Визначення країни походження напою ультрапастеризованого вівсяного, збагачений кальцієм 2,5% жиру «Green Smile» та застосування преференційних заходів.....	75

4.5 Трансформація системи тарифного регулювання та порядок визначення митних платежів при експорті рослинних напоїв.....	79
4.6 Технологічна схема митного контролю та митного оформлення експорту напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile».....	84
Висновки до розділу 4	87
РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ	89
5.1 Загальна характеристика охорони праці.....	89
5.2 Вимоги з охорони праці на об'єктах роздрібної торгівлі	90
5.3 Охорона навколишнього середовища	95
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	100
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Продукти рослинного походження, з одного боку є еквівалентом багатьох продуктів харчування, в тому числі молока і молочних продуктів, з іншого боку – є альтернативою для людей, які з фізіологічних причин не можуть споживати тваринне молоко або не хочуть споживати його свідомо внаслідок власних переконань. Для веганів, людей з непереносимістю лактози, білків коров'ячого молока або іншими проблемами зі здоров'ям, які роблять неможливим нормальне засвоєння продуктів тваринного молока, рослинне молоко стає незамінним продуктом повсякденного споживання.

Однак, рослинному молоку притаманний ряд особливостей, які треба мати на увазі: таке молоко може містити глютен, деякі види молока виготовляються на основі горіхів, і тому не підходять споживачам що мають алергію на відповідну сировину. Тому найпоширенішою на ринку рослинного молока в Україні є продукція з вівса, гречки та сої, яка містить найменше алергенів [1, 2].

Рослинні замітники тваринних білків стають дедалі популярнішими у всьому світі, і Україна не стала виключенням. Продукти такого роду є гарною альтернативою не тільки для тих, кому не можна тваринне м'ясо та молочні продукти через стан організму, але і для тих споживачів, хто переймається екологічними проблемами у світі і намагається внести свою частку в збереження природи. Рослинне молоко існує на ринку давно. Цей продукт імітує смак молока, хоча в ньому не містяться молочні жири та білки [3].

В даній роботі розглядається ринок рослинних напоїв, їх споживні властивості, формальності при переміщенні через митний кордон України.

На ринку України представлено величезну кількість рослинних напоїв. Досліджувана група товарів користуються високим попитом серед вегетаріанців, людей, які ведуть здоровий спосіб життя та які мають непереносимість лактози, і саме тому обрана тема роботи є актуальною.

Метою роботи є проведення аналізу ринку рослинних напоїв, дослідження їх споживних властивостей, митне оформлення при перетині митного кордону України.

Завданнями дипломної роботи є наступні пункти:

Проаналізувати ринок рослинних напоїв в світі та Україні;

Визначити фактори, що формують споживні властивості рослинних напоїв;

Проаналізувати асортимент рослинних напоїв, що реалізується в торговельних мережах України;

Провести оцінку відповідності пакування та маркування споживчої тари рослинних напоїв;

Провести дослідження органолептичних та фізико-хімічних показників якості;

Виконати митні формальності щодо експорту рослинних напоїв.

Оглянути вимоги охорони праці на об'єктах роздрібної торгівлі.

Для досягнення мети було опрацьовано чинні законодавчі акти, такі як:

Закон України «Про захист прав споживачів», «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», «Про основні вимоги до якості та безпеки», Митний кодекс України, Митний тариф України, Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Постанова КМУ № 960 від 24.10.2018 «Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у т.ч. з метою транзиту)» та інші.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є рослинні напої, що реалізуються в торговельних мережах України.

Предметом дослідження є споживні властивості рослинних напоїв, їх показники якості, стан пакування та маркування споживчої тари, митне оформлення таких товарів.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ РИНКУ РОСЛИННИХ НАПОЇВ ТА ФАКТОРИ, ЩО ФОРМУЮТЬ СПОЖИВЧІ ВЛАСТИВОСТІ

1.1 Аналіз ринку рослинних напоїв в світі та Україні

Продукти рослинного походження, з одного боку є еквівалентом багатьох продуктів харчування, в тому числі молока і молочних продуктів, з іншого боку – є альтернативою для людей, які з фізіологічних причин не можуть споживати тваринне молоко або не хочуть споживати його свідомо внаслідок власних переконань. Для веганів, людей з непереносимістю лактози, білків коров'ячого молока або іншими проблемами зі здоров'ям, які роблять неможливим нормальне засвоєння продуктів тваринного молока, рослинне молоко стає незамінним продуктом повсякденного споживання.

Однак, рослинному молоку притаманний ряд особливостей, які треба мати на увазі: таке молоко може містити глютен, деякі види молока виготовляються на основі горіхів, і тому не підходять споживачам що мають алергію на відповідну сировину. Тому найпоширенішою на ринку рослинного молока в Україні є продукція з вівса, гречки та сої, яка містить найменше алергенів.

В Україні ринок рослинного молока існує і розвивається на відповідно до світових тенденцій популярності здорового харчування. Для такого виробництва в Україні наявна достатня сировинна база, яка за допомогою використання високоякісних технологій, обладнання та низької собівартості дасть змогу продавати рослинне молоко в перспективі як на внутрішньому ринку, так і на експорт [4].

Початок зростання попиту на рослинне молоко в Україні аналітики почали відмічати в 2017 році, а в 2018-му стартував зі своєю рослинною лінійкою перший вітчизняний виробник. Вперше на вітчизняному ринку рослинного молока представила свою продукцію компанія «Люстдорф». Вона у 2018 р. запустила в продаж нову торгову марку рослинної

альтернативи традиційному молоку під назвою «Ідеаль Немолоко» [4]. Можна відмітити такі переваги рослинного молока даної торгової марки: прийнятна ціна, яка значно дешевша ніж у закордонних виробників, які представлені на вітчизняному ринку; продукт сертифікований знаком «V–Label Vegan» Європейського союзу вегетаріанців, що є додатковою перевагою щодо довіри споживачів вегетаріанців, оскільки вони можуть бути впевнені, що продукт є на 100% рослинним, а до його складу входять тільки натуральні компоненти [5]; смаки вівса та гречки відомі кожному та давно полюбилися українцям, тому сприймаються позитивно.

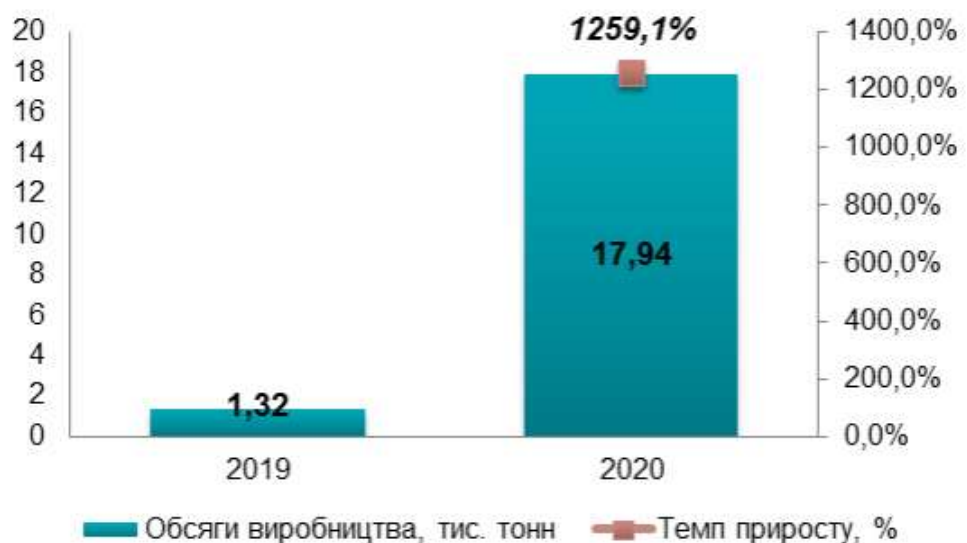

Рисунок 1.1 – Динаміка виробництва рослинного молока в 2019-2020 рр. у натуральному вираженні [3]

Серед іноземних виробників рослинного молока і молочних продуктів, представлених на вітчизняному ринку можна відмітити таких постачальників: «The Whitewaves Food Company» (США), «Eden Foods» (США), «OATLY» (Швеція), «Earth's Own Food Company» (Канада) та інші оператори ринку, що мають широке охоплення галузі та сильні операційні й фінансові можливості. Варто зазначити, що компанія «WhiteWaves Food» завершила злиття з «Danone» [1]. Експорт рослинного молока з України поки що відсутній [6].

Ключовими каналами збуту рослинного молока в Україні є супермаркети і інтернет-магазини (рис. 2).

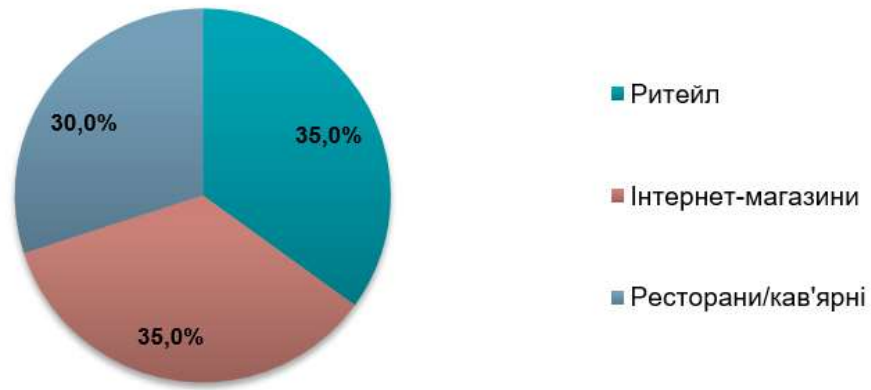

Рисунок 1.2 – Частки ринку по каналах збуту рослинного молока [6]

Також особливе розширення асортименту альтернативної продукції можна помітити в кав'ярнях, коли покупець може замовити різні кавові напої не тільки на коров'ячому молоці, але й на основі кокосового, соєвого, мигдального й навіть конопляного [8].

В цілому можна відмітити, що Україна входить в топ-3 країн Європи щодо темпів зростання попиту на рослинне молоко. Експерти оцінюють світовий ринок рослинного молока до 2024 року у 40 мільярдів доларів. Серед найбільш істотних факторів впливу на ринок рослинного молока в Україні виділяють наступні: демографічні показники нашої країни; кількість споживачів, які не вживають тваринні продукти і з непереносимістю лактози; врожайність сировинних сільськогосподарських культур і кон'юнктура цін на них. Серед факторів, що стримують розвиток ринку рослинного молока в Україні відмічають більш високу ціну такої продукції в порівнянні з традиційним коров'ячим молоком [9, 10].

Виготовляють такі напої з багатьох видів рослинної сировини. Деякі автори наводять спробу загальної класифікації цих продуктів, відповідно до якої виділяють п'ять категорій напоїв, а саме на основі зернових, бобових, горіхів, насіння, псевдозлаків. Особливо розширення асортименту альтернативної продукції можна помітити в кав'ярнях, коли покупець може замовити капучино, лате та інші кавові напої не тільки на коров'ячому молоці, але й на основі соєвого, рисового, мигдального й навіть конопляного.

Основними постачальниками на ринку альтернативних молочних продуктів є «The Whitewaves Food Company» (США), «Eden Foods» (США), «OATLY» (Швеція), «Earth's Own Food Company» (Канада) та інші гравці, що мають широке охоплення галузі та сильні операційні й фінансові можливості. Варто зазначити, що компанія «WhiteWaves Food» завершила злиття з «Danone», що допоможе «Danone» зосередитись на розширенні продажів своєї продукції [1, 11].

Рослинний сегмент також характеризується інвестиціями великих міжнародних гравців. Наприклад, «Dean Foods», який є найбільшим переробником молока у США, став міноритарієм компанії з виробництва продуктів на основі рослинних інгредієнтів «Good Karma Foods».

Сучасні тенденції розвитку рослинного молока набирають обертів і на вітчизняному ринку, що характеризується зростанням попиту на альтернативні напої. Однак оскільки мигдалю на території України вирощується поки не дуже багато, то вітчизняні виробники для виготовлення рослинного молока почали використовувати доступну та прийнятну сировину, а саме овес та гречку.

Для такого виробництва в Україні наявна достатня сировинна база, яка за допомогою використання високоякісних технологій, обладнання та низької собівартості дасть змогу продавати рослинне молоко в перспективі як на внутрішньому ринку, так і на експорт. Новатором на вітчизняному ринку рослинного молока є компанія «Люстдорф», яка у 2018 р. запустила в продаж нову торгову марку рослинної альтернативи традиційному молоку під назвою «Ідеаль Немолоко» [1, 12].

Головними перевагами цієї продукції є такі:

- ціна, адже напої істотно дешевше закордонних аналогів, що присутні на вітчизняному ринку;
- продукт сертифікований знаком «V-Label Vegan» Європейського союзу вегетаріанців, що є додатковою перевагою щодо довіри

споживачів вегетаріанців, оскільки вони можуть бути впевнені, що продукт є на 100% рослинним, а до його складу входять тільки натуральні компоненти;

– смаки вівса та гречки відомі кожному та давно полюбилися українцям, тому сприймаються позитивно.

Отже, вітчизняний ринок «Dairy Alternatives» сьогодні перебуває на початковому етапі розвитку, але він стрімко набирає обертів, показуючи постійний приріст. Також саме створення продуктів на немолочній основі характеризує стратегію реформування молочної галузі.

Загалом поштовх виробництву забезпечить не кінцевий споживач, а виробники продуктів харчування, які будуть використовувати молочно-рослинні напівфабрикати у своїх технологічних ланцюжках. Успішне підприємство може зацікавити найбільші харчові концерни, які пильно стежать за змінами попиту та готові оперативно переформатувати свої виробничі активи. Таким чином, сьогодні інноваційні ідеї та стартапи в цій сфері є одними з найперспективніших в агропромисловому секторі.

Для популяризації рослинних напоїв на території України необхідно харчовим підприємствам, які бажають отримати та зберегти свою стратегічну конкурентоспроможність, інвестувати кошти в R&D (науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи), а також регулярно виводити на ринок нові продукти. Першим кроком на шляху до цього має стати створення системи постійного моніторингу споживчих трендів та правильне позиціонування новинок.

В Україні ринок рослинного молока існує і розвивається на відповідно до світових тенденцій популярності здорового харчування. Про перспективність цього ринку свідчать дані про обсяг глобальних продажів рослинного молока [13].

Наявність в Україні багаті сировинної бази, невисока собівартість і використання високоякісних технологій та обладнання дозволять постачати рослинне молоко за конкурентними цінами як на внутрішній, так і на міжнародний ринки.

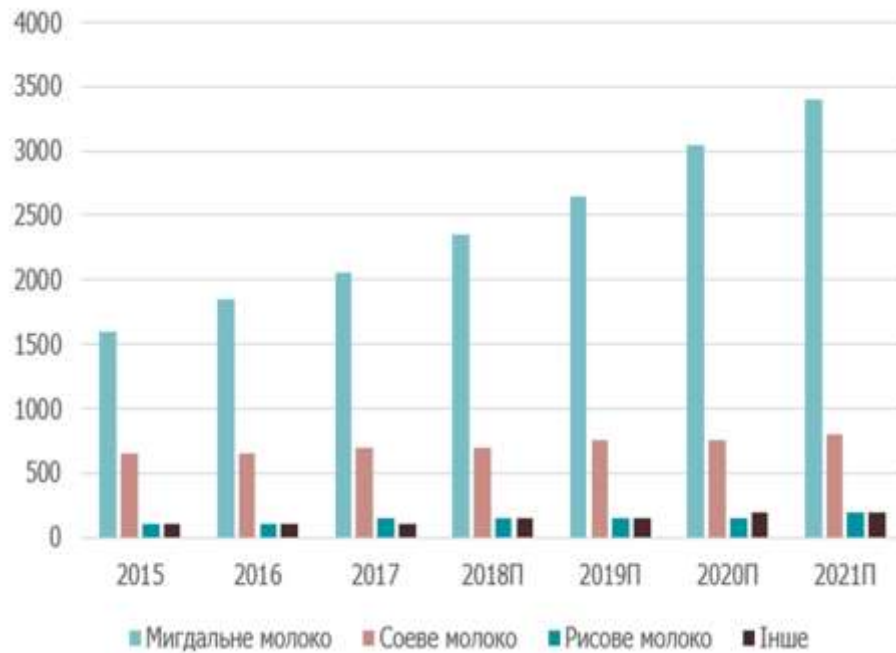

Рисунок 1.3 – Ринкова вартість альтернатив молоко у всьому світі з 2015 по 2021 рік, за категоріями (в млн.дол. США) [14]

Початок зростання попиту на рослинне молоко в Україні аналітики почали відмічати в 2017 році, а в 2018-му стартував зі своєю рослинною лінійкою перший вітчизняний виробник. Моніторинг ринку рослинного молока в Україні показує, що в 2020 році відбулося різке збільшення його випуску, після освоєння цього виробничого напрямку компанією «Вітмарк Україна».

Вперше на вітчизняному ринку рослинного молока представила свою продукцію компанія «Люстдорф». Вона у 2018 р. запустила в продаж нову торгову марку рослинної альтернативи традиційному молоку під назвою «Ідеаль Немолоко» [4, 12]. Можна відмітити такі переваги рослинного молока даної торгової марки: прийнятна ціна, яка значно дешевша ніж у закордонних виробників, які представлені на вітчизняному ринку; продукт сертифікований знаком «V-Label Vegan» Європейського союзу вегетаріанців.

Серед іноземних виробників рослинного молока і молочних продуктів, представлених на вітчизняному ринку можна відмітити таких постачальників: «The Whitewaves Food Company» (США), «Eden Foods»

(США), «OATLY» (Швеція), «Earth's Own Food Company» (Канада) та інші оператори ринку, що мають широке охоплення галузі та сильні операційні й фінансові можливості. Варто зазначити, що компанія «WhiteWaves Food» завершила злиття з «Danone».

Серед особливостей ринку рослинного молока в Україні протягом досліджуваного періоду можна віднести відсутність експорту цього виду продукції. Ринок рослинного молока стабільно зростає. Проте, в 2022 році обсяг реалізованих товарів зменшився через повномасштабне вторгнення росії в Україну.

Ємність ринку рослинного молока в Україні за 2019-2022 рр., тон

	2019	2020	2021	2022
Ємність ринку	3700	4152	8552	4989
Темп приросту, %		12%	106%	-42%

Джерело: оцінка аналітиків Pro-Consulting

Рисунок 1.4 – Ємність ринку рослинних напоїв в Україні за 2019-2022 рр., тон [15]

Через блокаду та оточення багатьох регіонів України ускладнились логістичні поставки імпортованих товарів наземним шляхом, а морський із повітряним були повністю перекриті. Також через повномасштабне вторгнення велика кількість українців була змушена виїхати за кордон України – за даними ООН кількість мігрантів з України сягає 7 млн. людей тільки в країні Євросоюзу, через що знизився попит на товар.

Однак очікується, що ринок рослинного молока все ж зростатиме у 2023-2025 роках, з прогнозованими темпами приросту 25% і 20% відповідно.

Україна на разі не експортує продукцію тваринних заміників рослинного походження. В 2021 році українські компанії вели перемовини з китайськими дистриб'юторами щодо постачання рослинного молока на територію Китаю. Проте, внаслідок повномасштабного вторгнення, компанії

були змушені відкласти реалізацію цього плану на певний термін. Українські виробники рослинного м'яса зосереджуються на внутрішнього споживача та втриманні своєї частки на ринку.

Протягом 2022 р. імпорт продуктів рослинного походження в Україну здебільшого відбувався з європейських країн [16].

Рисунок 1.5 – Географія імпорту рослинних напоїв в 2019-2022 рр

Дослідження сучасного стану вітчизняного ринку молочної продукції та розгляд основних проблем розвитку показали, що ця галузь є прибутковою та перспективною для України за подальшої підтримки та впровадження нових технологій. Головними напрямками покращення розвитку мають бути державна підтримка, модернізація виробничих потужностей підприємств, перепідготовка кадрів. Також в Україні спостерігається тенденція до зростання споживчого попиту на рослинні аналоги молока. Особливо набирають популярності аналоги молока та молочної продукції, які в розвинутих країнах світу вже виокремились у повноцінну товарну категорію. Саме тому існують потенційні можливості подальшого розроблення та впровадження нових продуктів, хоча ще ця галузь харчової промисловості в Україні не набула шаленої популярності у споживачів.

1.2 Фактори, що впливають на формування споживчих властивостей рослинних напоїв

Загалом, споживчі властивості товару - це властивості, які проявляються в процесі споживання або використання товару споживачем для задоволення матеріальних і культурних потреб. Споживчі властивості визначають споживчу вартість товару (цінність, корисність для людини).

До споживчих властивостей продовольчих товарів відносяться: харчова цінність, безпека, кулінарно-технологічні, ергономічні, естетичні, екологічні властивості [18].

Харчова цінність - це комплексна властивість продовольчих товарів, яка включає енергетичну, біологічну, фізіологічну і органолептичну цінності, засвоюваність і доброякісність.

Енергетична цінність (калорійність) визначається кількістю енергії, яка вивільняється з харчових речовин продукту в процесі біологічного окислення і використовується для забезпечення фізіологічних функцій організму.

Біологічна цінність - збалансованість вмісту в складі продукту біологічно активних речовин: незамінних амінокислот, поліненасичених жирних кислот, вітамінів і мінеральних речовин.

Органолептична цінність - це комплексне поєднання властивостей продукту, які визначаються органами почуттів: смак, запах, колір, зовнішній вигляд, консистенція та ін. Ці властивості є визначальними при виборі продовольчих товарів споживачами і формуванні споживчих переваг.

Засвоюваність - це ступінь використання складових компонентів їжі організмом людини. Вона залежить від хімічної природи і фізичного стану речовин, що входять до складу харчового продукту, а також від сполучуваності речовин між собою. Доброякісність - збереження початкових властивостей продукту без ознак псування.

Кулінарно-технологічні властивості продовольчих товарів пов'язані зі ступенем технологічної обробки продукту, зручністю і витратами часу на приготування їжі [19].

Ергономічні властивості (зручність споживання) пов'язані з розфасовкою і упаковкою продовольчих товарів. Естетичні властивості продовольчих товарів залежать від деяких органолептичних характеристик (зовнішнього вигляду, форми, кольору), а також від ступеня товарної обробки, якості упаковки і технології реалізації.

Екологічні властивості характеризуються можливістю утилізації відходів, упаковки або товарів, небезпечних для харчових цілей, без шкідливого впливу на навколишнє середовище.

Безпека - стан обгрунтованої впевненості в тому, що харчові продукти при звичайних умовах їх використання не є шкідливими і не становлять небезпеки для здоров'я нинішнього і майбутніх поколінь [18,19].

До сировини, яку використовують для виробництва рослинного молока і аналогів молочних продуктів відносять: - зернові культури: овес, рис, кукурудза, спельта; - псевдозлаки: амарант, кіноа, - бобові культури: соя, люпин, квасоля, арахіс; - горіхів: кокос, мигдаль, фундук, фісташки, волоський горіх; - насіння: кунжут; льон; соняшник. У технології продукції ресторанного господарства особливою популярністю користується кокосове молоко, яке відрізняється високими смаковими якостями, значним вмістом макро- та мікронутрієнтів. Особливістю його є те, що у ньому міститься не значна кількість білків та вуглеводів до 2,3 % і 5,5 % відповідно та велика кількість жирів до 23 %, що дозволяє широко використовувати кокосове молоко в раціонах тих, хто дотримується кетодієти з обмеженим вмістом у раціоні вуглеводів [20].

Рисове молоко — надзвичайно корисний продукт. Воно знижує рівень холестерину, контролює рівень цукру в крові, забезпечує організм енергією, покращує роботу травної системи, підтримуючи здорову флору кишківника та запобігаючи здуттю живота. Також молоко з рису має хороший вплив на

стан шкіри, що відбувається завдяки пара-амінобензойній кислоті — одного з компонентів, які допомагають захистити шкіру від негативних променів сонця. Рисове молоко також є антиоксидантом та діє як потужний протизапальний засіб для шкіри. Наявність спирту інозитулу сприяє потужному росту клітин та затримує процес старіння, нормалізуючи циркуляцію крові. Калорійність рисового молока невисока у порівнянні з іншими видами рослинного молока — 47 ккал на 100 грамів.

Кокосове молоко багате насиченими жирами, покращує роботу кишково-шлункового тракту, виводить шкідливий холестерин, нормалізує роботу мозку. Також воно має високий вміст вітаміну В1, В2, В3, А, С, К, Е, РР, а також Омега-3, Омега-6, Омега-9, кальцій, магній, цинк, фосфор. Вміст жирів у ньому в середньому становить 27%, вуглеводнів – 6%, білків – 4%. Калорійність у нього досить висока — від 150 до 250 ккал на 100 грамів (є також кокосові вершки, вони ще жирніші та мають густішу консистенцію). Кокосовий напій рекомендований до вживання дітям [20].

Соеве молоко не лише найбагатше за вмістом білка, а також містить фітоестрогени — ізофлавоїди, що беруть участь у засвоєнні кальцію. Воно багате на тіамін, піридоксин, вітамін Е, який запобігає розвитку пухлин та попереджає передчасне старіння, покращує стан шкіри та волосся. Крім цього, в ньому міститься багато рослинної клітковини. Завдяки тому, що калорійність соєвого молока незначна (54 ккал на 100 грамів продукту), воно легко засвоюється і буде корисним при гіперсекреції або виразці шлунка, ожирінні та хронічному холециститі. Ціанокобаламін, що міститься в соєвому молоці позитивно впливає на кровоносну систему, а в сукупності з тіаміном і піридоксином покращує діяльність нервової системи.

Мигдальне молоко має м'який смак та чудово смакує з кавою. Окрім цього, воно містить вітаміни А, D і Е, білки, омега-6 жирні кислоти, цинк, кальцій, залізо магній і калій. Саме через високий вміст калію його рекомендують при діарейі та блювоті, оскільки при наявності цих недуг організм втрачає багато калію. Його споживання дуже допоможе при

підвищеному холестерині. Для невеликого порівняння мигдальне молоко знижує рівень холестерину вдвічі у порівнянні з оливковою олією. До того ж, саме це молоко покращує роботу серця. Воно низькокалорійне (51 ккал/100 г), тож підходить для дієтичного харчування.

Вівсяне молоко багате клітковиною, має легкий солодкий присмак, підходить для випічки, дитячого харчування, приготування каш.

Вівсяний напій пришвидшує обмін речовин, виводить зайву рідину з організму, відновлює сили після фізичної активності, а також підходить людям з підвищеним рівнем холестерину. Містить вітаміни групи В, вітаміни А, Е, Н, залізо, фосфор, кремній, клітковину, цинк, мідь.

Оскільки овес — локальний продукт, вівсяне молоко має найнижчий вуглецевий слід і його виготовлення має найнижчий вплив на навколишнє середовище.

Конопляне молоко досить специфічний на смак продукт, має землистий горіховий аромат і вершкову консистенцію. Чудово підходить для пікантних страв. Регулярне вживання конопляного молока гарантує здоровий вигляд вашої шкіри, а також захистить від серцево-судинних захворювань. Воно містить ряд поживних жирів: жирні кислоти омега-3 та омега-6, а крім цього вітаміни групи В, вітамін А, вітамін Е та інші корисні мікро- та макроелементи.

Молоко з кеш'ю досить рідкісний продукт. Воно має горіховий аромат та кремову текстуру. Чудово підходить для виготовлення морозива, сметани та кремів для випічки. А ще воно добре смакує з кавою, зміцнює імунну систему, містить велику кількість корисних жирів.

Ляне молоко має досить рідку консистенцію, тому краще підійде для приготування каш або випічки. Воно містить жирні кислоти омега-3, котрі важливі для когнітивної функції. Напій з льону багатий калієм, вміст якого в 7 разів вищий, ніж в банані.

Знайти в супермаркетах лляне молоко ще важче ні конопляне чи з кеш'ю, але приготувати його в домашніх умовах легше, ніж вівсяне чи рисове, а сировина значно дешевша ніж для мигдалевого чи кокосового.

1.3 Класифікація та характеристика рослинних напоїв

Оскільки рослинні напої (аналоги молока) є відносно новим товаром на ринку України, то в класичній товарознавчій класифікації їх можна не зустріти. Віднести їх до групи молочних продуктів було б нелогічним і неправильним, оскільки рослинні напої, хоча і називають «рослинним молоком», тваринного молока в їх складі немає. Отже, можна віднести рослинні напої в групу безалкогольних напоїв.

До групи безалкогольних напоїв входять напої різноманітної природи, складу, органолептичних властивостей і технологій одержання, які не містять етилового спирту та об'єднуються за призначенням – задовольняти спрагу й діяти освіжаюче. Освіжаючий ефект безалкогольних напоїв обумовлений наявністю вуглекислоти і органічних кислот, які утворюються в процесі виготовлення напоїв, або додаються спеціально.

Енергетичної цінності безалкогольним напоям надають цукри (глюкоза, фруктоза, сахароза та ін.), біологічної – мінеральні речовини, вітаміни, ферменти, ефірні олії, алкалоїди та інші речовини, що входять до складу сировини, утворюються під час виготовлення або внесені до рецептури спеціально. Деякі з напоїв мають лікувально-профілактичну цінність, наприклад, соки, екстрактивні напої з шипшини, пророслого зерна, настої лікарських трав тощо.

Безалкогольні напої ринку України класифікують за такими ознаками:

За зовнішнім виглядом:

- рідкі (прозорі й каламутні);
- сухі концентрати напоїв у споживчій тарі (розсипні чи пресовані у таблетки) – суміш подрібненого цукру, винної або лимонної кислот, харчової соди, ароматизаторів, барвників;

Залежно від сировини:

- мінеральні води;
- соковмісні напої – напої з вмістом соку (3-50%);
- пряно-ароматичні напої на рослинній сировині: екстрактах, настоях, концентратах;
- напої на ароматизаторах – есенціях, ефірних оліях;
- напої на зерновій сировині – квас на житньому, ячмінному, кукурудзяному борошні.

За призначенням: напої спеціального призначення для певних категорій споживачів: спортсменів, дітей, для хворих на цукровий діабет; для споживачів з надмірною вагою – низькокалорійні, на заміниках цукру тощо.

За ступенем насиченості вуглекислим газом:

- сильногазовані (вміст діоксиду вуглецю до 0,4%);
- середньогазовані (0,3%);
- слабогазовані (до 0,2%);
- негазовані.

Залежно від способу обробки продукту:

- не пастеризовані й пастеризовані;
- холодного, гарячого, асептичного розливів;
- з використанням консервантів і без них.

Мінеральні води являють собою розчин різноманітних мінеральних солей (не менше 1г/дм³) з газоподібними продуктами, що знаходяться в ньому (більше 0,25 г/дм³): діоксидом вуглецю, сірководнем та ін.

У світі лідерами споживання мінеральних вод є європейські країни – Італія (близько 140л на одну людину в рік), Франція (112л) та Німеччина (100л).

Розрізняють чотири групи мінеральних вод: природні, мінералізовані, мінеральні ароматизовані, штучні.

Штучні мінеральні води одержують шляхом розчинення у воді нейтральних солей натрію, магнію, кальцію та насичення отриманого розчину вуглекислим газом (Содова, Сельтерська).

Мінералізовані – мінеральні води, збагачені неорганічними (мінеральними солями).

Мінеральні ароматизовані – мінеральні води з додаванням ароматизаторів.

Природні мінеральні води являють собою підземні мінеральні води, що характеризуються постійністю хімічного складу, до якого входять біологічно активні хімічні компоненти та гази (вуглекислий газ, сірководень).

Природні води класифікують залежно від мінералізації та застосування, температури та вмісту радіоактивних елементів.

Залежно від мінералізації та застосування:

- с т о л о в і (мінералізація близько 1г/дм^3) – такі води застосовують як звичайний освіжаючий напій;

- л і к у в а л ь н о - с т о л о в і (з мінералізацією $1,0\text{-}15\text{г/дм}^3$), які в залежності від аніонів, що переважають у їхньому складі, поділяють на хлоридні, сульфатні, нітратні, гідрокарбонатні та води складного складу (хлоридно-гідрокарбонатні, сульфатно-гідрокарбонатні тощо). У більшості мінеральних вод поряд з високим вмістом тих або інших аніонів (HCO_3^- , SO_4^- , Cl^-) присутня значна кількість катіонів (Ca^+ , Na^+ , Mg^+ , K^+ , рідше – Fe^+ , Al^+). Це відображається в назві вод, наприклад, гідрокарбонатно-магнієво-кальцієво-натрієві; сульфатно-гідрокарбонатні кальцієво-натрієві тощо. До типу гідрокарбонатних вод відносять: Шаянська, Боржомі, Нарзан, Лужанська, Поляна Квасова, Арзні та ін. До хлоридних мінеральних вод належать Мінська, Одеська та ін. Сульфатні води: Миргородська, Боржомі. Води змішаного складу – Єсентуки №4, №7, Арзні, Шаянська тощо;

- л і к у в а л ь н о - с т о л о в і в о д и з м і ш а н о г о с к л а д у – води, одержані змішуванням у визначеному співвідношенні природних вод різної мінералізації. Лікувально-столові води змішаного складу та власне

лікувально-столові води застосовуються як лікувальні відповідно до призначення лікаря й як столові води, але не систематично.

За температурою, яка залежить від глибини, на якій вони утворюються (чим глибше, тим вища температура води):

- холодні (нижче 20°C);
- слабо термальні (20-35°C);
- термальні (35-42°C);
- високотермальні (понад 42°C).

За наявністю радіоактивних елементів (стронцію, барію):

- слаборадіоактивні;
- середньорадіоактивні;
- високорадіоактивні.

Напої на основі харчової, пряно-ароматичної і лікувальної сировини поділяють на 2 групи:

- негазовані безалкогольні напої (соки, сиропи, морси, плодово-ягідні гарячі напої, ароматизовані напої, безалкогольні вина, безалкогольні коктейлі, аперетиви);

- газовані (газована вода, газовані соки, безалкогольне шампанське, безалкогольне пиво, безалкогольні газовані коктейлі).

Негазовані безалкогольні напої

Соки – напої, які одержують з плодів, ягід та овочів віджиманням. Використовують як напої, а також для виробництва сиропів, лікерів, безалкогольних газованих напоїв. Деякі соки мають дієтичне й лікувальне значення.

Енергетична цінність та смакові властивості соків зумовлені, насамперед, досить високим вмістом цукрів (глюкози, фруктози, сахарози) у поєднанні з органічними кислотами (яблучною, лимонною, винною, бурштиною та саліциловою та ін.). Співвідношення кислот та цукрів у вихідній сировині є досить різним, тому соки мають абсолютно різні смакові

властивості. Біологічну цінність соків визначають мінеральні речовини та вітаміни.

Залежно від сировини та технології виготовлення, переробною промисловістю виготовляються такі види соків освітлених і неосвітлених:

- натуральні – які отримують з одного виду сировини без введення добавок. Найбільш високою якістю відрізняються марочні натуральні соки зі спеціально підібраних сортів сировини;

- соки з додаванням цукру – виготовляють з плодів і ягід з підвищеною кислотністю з додаванням цукрового сиропу;

- концентровані – отримують зі звичайних соків шляхом їх випаровування або виморожування для часткового видалення вологи до вмісту сухих речовин 43,8-70%;

- соки для дитячого харчування виготовляють лише з високоякісної сировини. Їх отримують змішуванням перетертої гомогенізованої м'якоті плодів та ягід з цукровим сиропом (у кількості від 16% до 50%);

- соки для дієтичного харчування (з сировини пониженим вмістом сахарози з використанням підсолоджувачів ксиліту та сорбіту);

- купажовані соки отримують додаванням до основного соку 30-35% соку інших плодів та ягід;

- товарні – соки, що не надходять до торгівельної мережі, а використовуються для промислової переробки на желе, сиропи, вино яке консервується спиртом, сірчистим ангідридом, бензойно-кислотним натрієм.

Якість плодово-ягідних соків оцінюють за органолептичними, фізико-хімічними та бактеріологічними показниками. Освітлені соки мають бути прозорими без осаду; неосвітлені – рівномірно й тонкоперетертими з однорідною консистенцією; соки з м'якоттю повинні мати вигляд однорідної непрозорої маси з рівномірно розподіленою гомогенізовано м'якоттю. Смак, запах, колір соків повинні відповідати натуральним плодам, з яких вони виготовлені.

Основними фізико-хімічними показниками якості соків є масова частка сухих речовин, кислотність, для вітамінізованих соків – вміст вітаміну С. Нормується також вміст етилового спирту, який може накопичуватись у процесі переробки сировини: для соків вищого сорту – не більше 0,3%, для соків 1-го сорту – не більше 0,5%.

Сиропи являють собою згущені розчини плодово-ягідних соків, цукру, ароматичних речовин, кислот та інших компонентів. Виготовляють сиропи:

- натуральні – з натуральних плодово-ягідних соків, морсів, екстрактів з додаванням до вихідної сировини цукру у кількості 50-65% (яблучний, вишневий тощо)

- товарні, які виготовляються на лікєро-горілчаних заводах; при їх виготовленні використовують морси, настої і ароматичні спирти з пряно-ароматичних рослин.

- штучні – такі, що виготовленні з додаванням синтетичних емульсій, барвників, кислот.

При оцінюванні якості сиропів визначають концентрацію сухих речовин, вміст інвертного цукру, кислотність. Наявність консервантів, важких металів не припустимі. Органолептично визначають прозорість, відповідність смаку, аромату та забарвлення вихідній сировині, а також консистенцію сиропу.

Екстракти одержують з освітлених соків їх уварюванням до концентрації сухих речовин 57-62%. На відміну від концентрованих соків при виробництві екстрактів ароматичні речовини не уловлюються і не повертаються у готовий продукт. Екстракти повинні мати густу консистенцію, насичене забарвлення.

Плодово-ягідні морси виготовляють із зброджених і освітлених соків (або екстрактів) журавлини і брусниці з додаванням цукрового сиропу, харчових кислот, барвників, питної води.

Гарячі плодово-ягідні напої виготовляють у невеликій кількості. Це водні розчини цукрового сиропу, спиртованих соків, плодово-ягідних вин з додаванням лимонної кислоти та харчових есенцій. Підігріту до 70°C суміш розливають у термостійку тару для продажу в гарячому вигляді (температура реалізації – не нижче 40°C). Напої повинні бути без осаду, з кольором, смаком, ароматом властивим використаній сировині.

Ароматизовані напої виготовляють на основі яблучного пюре або соку. В якості ароматизаторів використовують фруктові есенції, водно-спиртові настої та екстракти пряно-ароматичних трав, прянощів, сухофруктів.

Безалкогольні коктейлі й аперитиви – це напої з вмістом алкоголю не більше 1%, виготовлені на товарних сиропах з п'яти груп сировини:

- пряно-ароматична (кориця, гвоздика, кардамон, шкірка апельсинів, імбир, калган, полин, м'ята, зубрівка, липовий цвіт, коріандр, кмин тощо);
- неароматична (листки груші, яблуні, дубова кора, червоний перець);
- плодово-ягідна (журавлина, курага, горобина, чорна смородина);
- спиртовані соки (айвовий, абрикосовий, вишневий);
- екстракти (яблучний, вишневий, сливовий).

Комплекс біологічно-активних речовин, смакових і ароматичних смаків надає кожному з цих напоїв специфічно-спрямованих властивостей: освіжаючих, тонізуючих, збуджуючих апетит або втамовуючи спрагу.

Висновки до розділу 1

Ринок рослинного молока почав активно розвиватись з 2017 року. З того моменту обсяг імпорту динамічно зростає. Переважно, продукція надходить з Бельгії, Італії та Польщі. Ринок рослинного молока після стрімкого розвитку, в 2022 році зазнав суттєве скорочення ємності. Це є вагомий показник, що вказує на те, що ринок не зміг впоратись з викликами попереднього року. Домінуючим продуктом є молоко з сої – займає більше половини частки ринку серед усього асортименту товарів, який є немалим: молоко з вівса, рису, кокосу, з фруктовими та вітамінними добавками.

Не зважаючи на негативні фактори, ринок рослинних продуктів відновлюється, в перспективі прогнозується його поступове зростання. Очікується, що ринок рослинного молока все ж зростатиме у 2023-2025 роках, з прогнозованими темпами приросту 25% і 20% відповідно.

Споживчі властивості - це властивості, які проявляються в процесі споживання або використання товару споживачем. До споживчих властивостей рослинних напоїв відносяться: харчова цінність, безпека, кулінарно-технологічні, ергономічні, естетичні, екологічні властивості. Хімічний склад визначає функціональні та технологічні властивості. У рослинних напоїв основними властивостями є специфічний вплив на організм (відсутність лактози), збагачений хімічний склад, поживна цінність, користь для здоров'я, смак та аромат, інші.

В світі і Україні наразі відсутня єдина класифікація рослинних напоїв та загалом класифікують за видом сировини, складом, наповнювачами, за призначенням, за консистенцією та формою. Асортимент широкий, включає величезний спектр продуктів.

РОЗДІЛ 2

ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Об'єкти дослідження

Для проведення товарознавчої оцінки рослинних напоїв було обрано для дослідження 5 зразків напоїв на основі вівса, що реалізуються у торгових мережах України. Обрані зразки було придбано в різних магазинах.

Для дослідження були обрані такі зразки:

- 1) Зразок 1 – Напій вівсяний «Vega Milk» українського виробництва;
- 2) Зразок 2 – Напій вівсяний «Green Smile» українського виробництва;
- 3) Зразок 3 – Напій вівсяний «YOMMY» українського виробництва;
- 4) Зразок 4 – Напій вівсяний «Via Mia» італійського виробництва;
- 5) Зразок 5 – Напій вівсяний «Joia» австрійського виробництва.

Перелік об'єктів дослідження надано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1— Об'єкти дослідження

№	Найменування продукту, ТМ	Виробник та його місцезнаходження
1	Напій вівсяний ультрапастеризований «Vega Milk»	Виробник: СП «Вітмарк-Україна» ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007, Україна
2	Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile»	Виробник Фірма ТОВ «Люстдорф», Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1.
3	Напій «YOMMY вівсяний» 0,5 % жиру	Виробник ТОВ «Молочна компаній «Галичина», вул. Липинського, 54, м. Львів, 79024, Україна
4	Напій вівсяний органічний «Via Mia»	Виробник The Bridge S.r.l., Via Marcigaglia 20, 36070 San Pietro Mussolino, Італія
5	Напій вівсяний ультрапастеризований «Joia»	Виробник АТ Mona Oberwart Produktions GmbH (Austria). Імпортер ТОВ ІМПОРТ СОЛЮШН, пр-т перемоги, буд. 104, м. Київ, Україна

2.2 Методи дослідження

Склад і властивості рослинних напоїв характеризують їх безпеку та якість. Показниками за якими визначають якість товарів є органолептичні, фізико-хімічні, також показники стану упаковки та відповідності маркування.

2.2.1 Методи оцінки пакування споживчої тари

На сьогоднішній день в Україні діє Технічний регламент з підтвердження відповідності пакування (пакувальних матеріалів) та відходів пакування, затверджений Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 24.12.2004 N289.[37] Технічний регламент стосується всього пакування, що розміщено на ринку в Україні, та всіх відходів пакування незалежно від того, чи використовувались та створювались вони на промисловому, комерційному, офісному рівнях, у крамницях, побутових службах чи в домашньому господарстві або на будь-якому іншому рівні незалежно від матеріалу, що використовується. Цей документ стосується виробників незалежно від того, яку продукцію вони випускають.

2.2.2 Методи оцінки маркування споживчої тари

Для оцінки маркування споживчої тари було використано Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» [21]. Перевірка штрихового кодування була здійснена згідно з ДСТУ 3145- 1995 «Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Загальні вимоги»[30].

В Україні діє низка нормативів, які визначають товари, що підлягають обов'язковому маркуванню. Обов'язкову наявність штрих-коду на товарі зумовлюють потреби сучасних підприємств оптової та роздрібної торгівлі [38].

2.2.3 Методи визначення органолептичних показників якості

Аналітичні методи органолептичного аналізу засновані на якісній та кількісній оцінці показників якості і дозволяють встановити кореляцію між окремими ознаками. Органолептичний метод ґрунтується на використанні інформації, яку отримують в результаті аналізу відчуттів, сприйнятих

органами чуття — зору, слуху, нюху, дотику і смаку. При цьому органи чуття людини виконують роль приймачів і перетворювачів певної інформації. Органолептичний метод простий, не потребує складної апаратури. Він знайшов широке використання, один з основних при оцінці якості товарів.

Для харчових продуктів органолептичний метод дослідження має вирішальне значення в оцінці якості, особливо при визначенні смаків, присмаків, запахів, їх відтінків, консистенції. При експертній оцінці, щоб перевести якість в кількість, використовують безрозмірні шкали. Балова шкала являє собою упорядковану сукупність чисел і якісних характеристик, які приводяться у відповідності з оцінюваними об'єктами згідно з визначеною ознакою.

Профільні методи базуються на тому, що окремі смакові, нюхові та інші стимули, об'єднуючись, дають якісно нове відчуття смакоти (флейфору) продукту. Для складання опису флейфору продукта проводять ідентифікацію окремих властивостей, які формують загальне враження від продукту та оцінюють їх інтенсивність. Суть профільного аналізу в тому, що складне поняття одного із органолептичних показників представляює у вигляді простих складових, які оцінюються за якістю, інтенсивністю і порядком виявлення. Під час виконання профільного аналізу використовують бальні шкали для оцінки інтенсивності окремих ознак, послідовно визначають вияв відчуттів і результати графічно відтворюють у вигляді профілографи (профілю).

2.2.4 Методи визначення фізико-хімічних показників

Для дослідження якості рослинних напоїв серед фізико-хімічних показників визначали титровану кислотність, масову частку білку і жиру. Для даних зразків при визначенні значень цих двох показників будуть використовуватись нормативні значення зазначені у ГОСТ 72395:2019 «Напої білкові, білково-вуглеводні, вуглеводно-білкові сухі для харчування спортсменів. Загальні технічні умови».

2.2.4.1 Визначення кислотності продукту

Визначення кислотності проводять методом нейтралізації. Метод заснований на нейтралізації кислот, що містяться в продукті, розчином гідроксиду натрію в присутності індикатора фенолфталеїну.

У колбу місткістю 100 до 250 см³ відмірюють 40см³ дистильованої води та аналізований продукт в обсязі 10 см³, і три краплі фенолфталеїну. Потім суміш ретельно перемішують і проводять вимірювання — титрують розчином NaOH концентрацією 0,1 моль/дм³ до зміни кольору на рожевий, що не зникає протягом 1 хв.

Проводять відлік кількості розчину гідроксиду натрію, витраченого на нейтралізацію. Кислотність в градусах Тернера знаходять множенням обсягу, см³ розчину NaOH, витраченого на нейтралізацію певного обсягу продукту, на коефіцієнт 10.

За остаточний результат вимірювання беруть середнє арифметичне результатів двох паралельних визначень, округляючи результат до другого десяткового знака.

2.2.4.2 Визначення масової частки білка

Даний метод заснований на мінералізації проби молока концентрованої сірчаної кислотою в присутності окислювача, інертною солі - сульфату кальцію і каталізатора - сульфату міді. При цьому аміногрупи білка перетворюються в сульфат амонію, розчинений в сірчаній кислоті.

Методом Кьельдаля визначається кількість загального азоту.

Масова частка білка обчислюється множенням отриманої величини загального азоту на перевідний коефіцієнт 6,38, виходячи з того, що в білках в середньому міститься 16% азоту.

У кварцову пробірку поміщають компоненти: пару шматочків фарфору, близько 10 г сірчано-кислого калію, 0,04 г сірчано-кислої міді, витяжку продукту. Обережно круговими рухами перемішують вміст пробірки. Потім вносять в пробірку 20 см³ перекису водню, не допускаючи спінювання. Пробірку ставлять у гніздо алюмінієвого блоку, розміщеного на

електроплитку. Встановлюють регулятор нагріву плитки в середнє положення. Після припинення спінювання вмісту пробірки встановлюють регулятор нагріву плитки в положення, відповідно максимуму. Нагрівання продовжують до тих пір, поки рідина не стане прозорою і безбарвною або злегка блакитною. Потім пробірку охолоджують і приєднують до перегінного апарату (рис. 2.1).

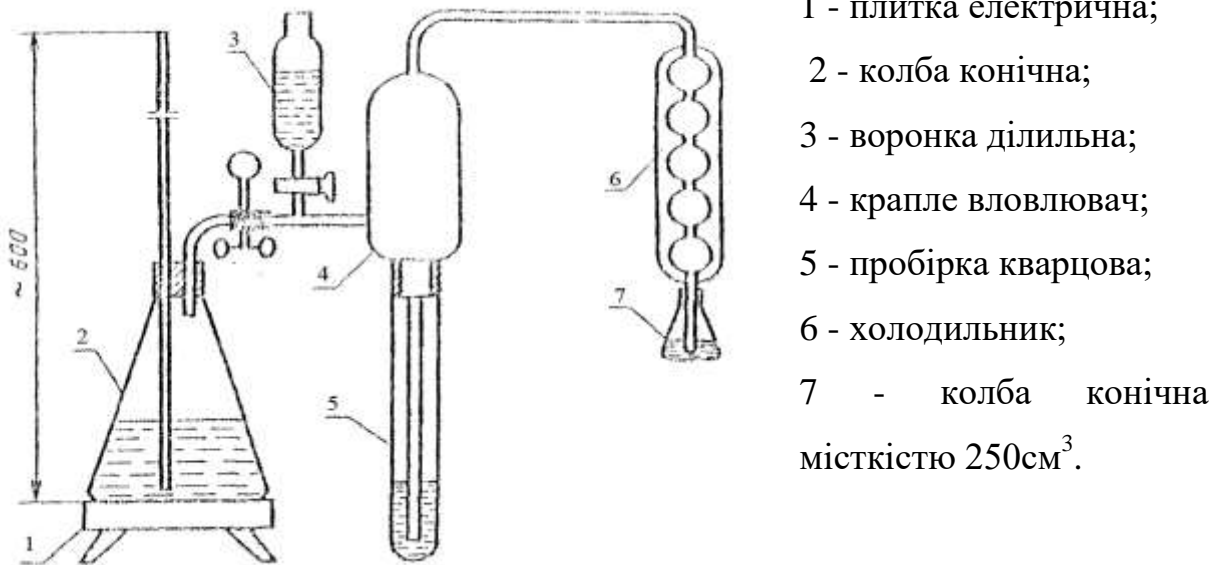

Рисунок. 2.1. Пристрій для відгонки аміаку:

Відмірюють мірним циліндром 60 см³ розчину NaOH і обережно переливають його через воронку в пробірку. Відкривають затиск на лінії подачі пари з конічною колби місткістю 200 см³ і направляють пар в пробірку. У конічну колбу місткістю 250 см³ відмірюють мірним циліндром 20см³ розчину борної кислоти, додають 3-4 краплі розчину подвійного індикатора. Перегонку ведуть до досягнення обсягу конденсату 50 - 70см³.

Конденсат титрують розчином соляної кислоти до переходу зеленого кольору в сірий. При надлишку титранту розчин набуває фіолетового кольору. Паралельно проводять контрольний аналіз, використовуючи замість молока 5 см³ дистильованої води.

Масову частку білка X у відсотках обчислюють за формулою (2):

$$X = \frac{1,4 \times (V_1 - V_0) \times C}{m} \times 6,38, \quad (2)$$

де, 1,4 - кількість азоту, еквівалентну 1 см³ розчину соляної кислоти з молярною концентрацією $C(\text{HCl}) = 0,1$ моль/дм³, мг/см³;

V_1 - об'єм розчину соляної кислоти, витрачений на титрування дистилляту в основному аналізі, см³;

V_0 - об'єм розчину соляної кислоти, витрачений на титрування дистилляту в контрольному аналізі, см³;

C - концентрація розчину соляної кислоти $C(\text{HCl}) = 0,1$ моль/дм³

m - маса продукту, взята на аналіз, г.

6,38 - коефіцієнт перерахунку масової частки загального азоту на масову частку загального білка;

За остаточний результат випробування при аналізі по Кьельдалю приймають середнє арифметичне результатів двох паралельних визначень, допустиме розходження між якими не повинно перевищувати 0,03%.

2.2.4.3 Визначання масової частки жиру

Метод заснований на виділенні жиру з молокопродуктів під дією концентрованої сірчаної кислоти та ізоамілового спирту з наступним центруванням та визначенні об'єму жиру, що виділився в градуйованій частині жироміру. В два молочних жироміра типу 1-6,1-7, додають 11,00 г БМП, потім доливають сірчану кислоту (10 см³) та ізоаміловий спирт (1 см³). Жироміри закривають сухими пробками і струшують до повного розбавлення білкових речовин. Встановлюють жироміри пробкою донизу на 5хв у водяну баню при температурі (65±2) С. Потім вставляють у стакан центрифуги на 5 хв. Жироміри знову занурюють пробками донизу на 5 хв у водяну баню при температурі (65±2) С, при цьому рівень води в бані повинен бути трохи вище рівня жиру в жиромірі.

Жироміри виймають по одному із водяної бані і швидко проводять підрахунок жиру. Границя поділу жиру на кислоти повинна бути різкою, а

стовпчик жиру прозорим. При наявності «кільця» (пробки) бурого або темно-жовтого кольору, різних домішок в стопці жиру або розмитій нижньої границі виміри проводять додатково.

За результат вимірювань приймають середньоарифметичне значення результатів двох паралельних спостережень. Показання жироміру при вимірюваннях в зразках відповідає масовій частці жиру у продукті у відсотках.

РОЗДІЛ 3

ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА ЯКОСТІ РОСЛИННИХ НАПОЇВ

3.1 Аналіз асортименту рослинних напоїв

В даній кваліфікаційній роботі було проаналізовано асортиментний ряд рослинних напоїв, що реалізується в декількох торговельних мережах: «Таврія В», «Обжора» та інтернет-магазини «Rozetka».

Таблиця 3.1 Аналіз асортименту рослинних напоїв у торговельній мережі «Таврія В»

№	Назва, ТМ	Ціна
1.	Напій соєвий Алпро 1 л Мигдальний	121,1
2.	Напій Кокосовий Алпро з рисом 1 л оригінальний	121,1
3.	Напій Соєвий Алпро 1 л д/професіоналів	109,3
4.	Напій Кокосово-мигдальний Алпро 1 л	112,7
5.	Напій Соєвий Алпро 1 л з ванільним смаком	120,1
6.	Напій Мигдальний Алпро 1 л д/професіоналів	126,9
7.	Напій Кокосовий Альпро 1 л д/професіоналів	114,7
8.	Напій Соєвий Алпро 1 л Банановий	131,5
9.	Напій рисово-мигдальний Vega Milk 0,95 л	83,3
10.	Напій соєвий Vega Milk 0,95 л т/п	70,40
11.	Напій кокосовий з рисом Vega Milk 0,25 л т/п	25,7
12.	Напій Green Smile 2,5% 1027 г ультрапастеризований вівсяний	53,7
13.	Напій Green Smile 2,5% 1038 г ультрапастеризований гречаний	60,9
14.	Напій Green Smile 3% 1031 г ультрапастеризований рисово-кокосовий	77,3
15.	Напій Green Smile 1,5% 1032 г ультрапастеризований рисово-мигдальний	81,5
16.	Напій вівсяний Джоя 1 л Органік	178,6

Як можна побачити з таблиці 3.1, в торговельній мережі ТавріяВ на момент дослідження асортименту було представлено 16 товарних позицій

рослинного молока. В асортименті представлені виробники різних країн, в тому числі виробники з Бельгії, Австрії, Італії, а також українські виробники.

Надалі досліджували асортимент рослинних напоїв в торговельній мережі Обжора.

Таблиця 3.2 Аналіз асортименту рослинних напоїв у торговельній мережі «Обжора»

№	Назва, ТМ	Ціна
1.	Напій «YOMMY вівсяний» 1 л	124,9
2.	Напій «YOMMY мигдальний» 1 л	138,9
3.	Напій «YOMMY кокосовий» 1 л	138,9
4.	Напій Кокосово-мигдальний Алпро 1 л	162,04
5.	Напій Соєвий Алпро 1 л Банановий	188,97
6.	Напій Соєвий Алпро 1 л з ванільним смаком	172,58
7.	Напій кокосовий з рисом Vega Milk 1 л	161,09
8.	Напій Мигдальний Алпро 1 л д/професіоналів	174,0
9.	Напій соєвий Алпро 1 л без цукру	150,16
10.	Напій соєвий Алпро 1 л без л оригінальний	150,08
11.	Напій соєвий Vega Milk 0,95 л т/п	70,40
12.	Напій Green Smile 2,5% 1027 г ультрапастеризований вівсяний	53,7
13.	Напій Green Smile 2,5% 1038 г ультрапастеризований гречаний	60,9
14.	Напій Green Smile 1,5% 1032 г ультрапастеризований рисово-мигдальний	81,5

Як можна побачити з таблиці 3.2, в торговельній мережі Обжора на момент дослідження асортименту було представлено 14 товарних позицій рослинного молока. Це були такі торгові марки як YOMMY, Алпро, Vega Milk, та Green Smile. В асортименті представлені іноземні та українські виробники. Ціни на рослинні напої в торговельній мережі Обжора були вищими, в порівнянні з цінами в торговельній мережі Таврія В.

Таблиця 3.3 – Аналіз асортименту рослинних напоїв в інтернет магазині «Розетка»

№	Назва, ТМ		Ціна
1.	Рослинне молоко Alpro	Кокосовий, Professionals кокосовий, соєвий, соєвий оригінальний, соєвий банан, соєвий ваніль, мигдальний, Professionals Мигдаль	120-159
2.	Молоко кокосове AROY-D	60 %, 70 %, 150 мло, 400 мл, 500мл, 1000 мл	65-285
3.	Рослинне молоко Body and Future Соєве 1 л		106
4.	Вівсяний напій Body and Future Barista 1 л		139
5.	Кокосове молоко Body and Future 1 л		99
6.	Органічне рослинне молоко Ecomil	Конопляне без цукру 1 л, Кокосово-мигдальне без цукру 1 л, Мигдальне без цукру 1 л, Мигдальне з насінням чіа без цукру 1 л, з мигдалю класичне 1 л, Nutriops Hazelnut Nature Shake 1 л	157-176
7.	Вівсяне молоко Elovena	вівсяне Barista для кави 250 мл, Вівсяний напій з Шоколадом 250 мл, Вівсяний напій з обліпихою 250 мл, Вівсяне молоко для каш 1 л	50-122
8.	Напій рослинний Mand'or	мигдальний з фундуком та фісташками Trio 1000 мл, вівсяний без цукру 1000 мл, мигдальний збагачений кальцієм, мигдальний без цукру, вівсяно-мигдалевий без цукру,	92-109
9.	Рослинний напій Nature's Charm	Молоко вівсяне виварене, Кокосове молоко без цукру, Згущене кокосове молоко, Випарене кокосове молоко, Вершки вівсяні для збивання	67-199
10.	Напій рослинний Vega Milk	мигдаль з рисом, вівсяний з бананом, кокос з рисом, вівсяний, соєвий, вівсяний з ягодами, рисово-кокосовий, без цукру	26-76
11.	Напій рослинний Via Mia	рисовий з фундуком органічний, мигдальний без цукру органічний, вівсяний органічний, рисовий органічний, рисовий з мигдалем органічний, кокосовий без цукру, органік, мигдальний без цукру, органік	149-190
12.	Напій рослинний JoYa	мигдальний Бариста, кокосовий Бариста, вівсяний Органік, соєвий з шоколадом, соєвий Бариста, Кокосовий з рисом та кальцієм	119-147

В інтернет магазині «Розетка» представлена дуже велика кількість рослинних напоїв (аналогів молока), а також вершків на основі рослинних напоїв та інших аналогічних товарів. За видом сировини зустрічаються рослинні напої на основі вівса, сої, кокосового молока, мигдалю та ін. Основні види упаковки – тетрапак (для більшості видів рослинних напоїв), а також жерстяні банки (в основному для кокосового молока).

Загалом можна підсумувати, що асортимент рослинних напоїв в інтернет магазині «Розетка» є набагато більшим, ніж в супермаркетах Таврія В та Обжора.

3.2 Оцінка пакування споживчої тари

Безалкогольні напої пакують у транспортну тару: бочки згідно з ГОСТ 8777; ящики картонні, дерев'яні або полімерні згідно з чинними нормативними документами; фляги алюмінієві згідно з ГОСТ 5037 або фляги, виготовлені з полімерних матеріалів, згідно з чинними НД та іншу транспортну тару, дозволену Центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я для пакування харчових продуктів.

Внутрішню поверхню ящиків (окрім полімерних) вистеляють пергаментом згідно з ГОСТ 1341, полімерною плівкою або іншим матеріалом аналогічних властивостей вітчизняного виробництва згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва дозволеним Центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я для пакування харчових продуктів.

Напої, що запаковані у бочки покривають пергаментом згідно з ГОСТ 1341 або іншим матеріалом аналогічних властивостей, і щільно закривають способом, що гарантує їх збереженість. Дозволено при пакуванні концентратів у бочки використовувати мішки-вкладиші із полімерних матеріалів згідно з чинними нормативними документами.

Фляги щільно закривають кришками та пломбують.

Напої фасують у споживчу тару:

- у полімерні банки;
- картонні пачки з внутрішнім пакетом-вкладишем з комбінованого матеріалу по ГОСТ 33781, дозволені для контакту із сухими ХП ;
- металеві або комбіновані банки, дозволені для контакту із сухими харчовими продуктами;
- пакети з багатошарових полімерних матеріалів за ГОСТ 33722;
- інші матеріали, дозволені для контакту із сухими ХП.

Маса нетто продукту у ящиках не більше ніж 24 кг, у бочках — не більше ніж 50 кг, у флягах — не більше ніж 35 кг. Маса нетто в банках та пачках від 100,0 г до 5000 г, у пакеті з полімерних багатошарових матеріалів — від 20,0 г до 5000,0 г

Допустимі відхилення маси нетто продукції у транспортній тарі повинні бути не більше ніж 1,0 %. Для концентратів у споживчій тарі допустимі відхилення маси нетто наступні (табл..3.4):

Таблиця 3.4 – Допустимі мінусові відхилення маси нетто

Номінальні значення кількості продукції в одиниці фасування, г	Значення границі допустимого відхилення від номінального значення, одиниця виміру	
	%	г
Від 5 до 100 г вкл.	9,0	—
Від 100 до 200 включно	4,5	—
Понад 200 » 300 »	—	9
» 300 » 500 »	3,0	—
» 500 » 1000 »	—	15,0
» 1000 » 10000 »	1,5	—

Примітка. Допустимі плюсові відхилення маси нетто не нормують

Враховуючи вимоги до пакування напоїв надалі було проведено дослідження відповідності пакування рослинних напоїв.

Результати дослідження стану пакування наведені у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 — Визначення типу і виду тари та стану пакування

Найменування типу та виду тари	Зразок №1 (ТетраПак)	Зразок № 2 (ТетраПак)	Зразок №3 (ТетраПак)	Зразок № 4 (ТетраПак)	Зразок №5 (ТетраПак)
Ефективний об'єм тари	1 л	1 л	1 л	1 л	1 л
Пошкодження	Не виявлено	Не виявлено	Не виявлено	Не виявлено	Не виявлено
Причини дефектів	Не виявлено	Не виявлено	Не виявлено	Не виявлено	Не виявлено

Всі зразки рослинних напоїв були упаковані у пакети типу ТетраПак об'ємом 1 л виготовлений із полімерних матеріалів і картону. Пакет має термозварювальні шви. Зверху упаковка має отвір та гвинтову кришку для зручнішого відкриття . Цілісність упаковки не порушена. Дефектів не виявлено. На пакуванні зазначено матеріал з якого виготовлена упаковка.

Для дослідження ергономічності тари була розроблена шкала визначення показників АБ. Згідно з цією шкалою маємо наступне:

Для параметру «Зручність відкриття» розуміється :

А) Наявний засіб для відкривання-закривання який дозволяє зручно відкривати упаковку без додаткових зусиль або приладів.

Б) Відсутній засіб для відкривання-закривання, на упаковці не має спеціальних позначених місць, де треба відкривати упаковку продукту.

Параметр «Зручність зберігання»:

А) Упаковку можна поставити на полицю, вона не падає, не розкривається, має кришку для повторного відкриття. Після відкриття упаковки та вживання його вмісту, тара утилізується.

Б) Упаковка падає, розкривається , не має кришку для повторного відкриття. Пакет великий, займає багато місця на полиці. Після відкриття пакет має зберігатись, не придатний до утилізації.

Параметр «Зручність транспортування»:

А) Упаковка стоїть на місці, нікуди не з'їзжає при перевезені, не протікає, зручно тримається у руці.

Б) Упаковка випадає та/або погано тримається у руках, переміщується при перевезенні у транспорті , бруднить речі з котрими контактує.

Можливість багаторазового використання:

А) У вимитій чистій сухій тарі можна зберігати інші предмети. Та/або має наліпки/замок для багаторазового відкриття.

Б) Після споживання продукту тару залишається тільки викинути у сміттебак.

Для аналізу шкали треба розуміти що при виборі варіанту А відповідь буде «Так, зручно», при виборі варіанту Б- навпаки « Ні».

Таким чином, можна побачити зручність пакування обраної групи товарів. Результати аналізу ергономічності пакування наведені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 — Дослідження ергономічних властивостей пакування

№ Зразка	Зручність відкриття	Зручність зберігання	Зручність транспортування	Можливість багаторазового використання
Зразок №1	Зручний	Зручний	Зручний	Відсутнє
Зразок №2	Зручний	Зручний	Зручний	Відсутнє
Зразок №3	Зручний	Зручний	Зручний	Відсутнє
Зразок №4	Зручний	Зручний	Зручний	Відсутнє
Зразок №5	Зручний	Зручний	Зручний	Відсутнє

Маємо наступні результати : всі упаковки є достатньо зручними у використанні. Вони мають гвинтові кришки для повторного відкриття упаковки, форма упаковки зроблена таким чином, що при відкритті упаковки продукт не розливається, упаковку можна повторно закрити за зберігати в холодильнику. Це дозволяє спожити продукт за кілька разів, не турбуючись за збереженість товару.

Таблиця 3.7 — Наявність інформаційних знаків на пакуванні

№ знака	Назва знаку	Характеристика інформаційного знаку
1	БЕЗ ГМО 	Знак застосовується товаровиробником продукції у формі самодекларації. Він може за бажанням включити до маркування позначку «Без ГМО». В такому випадку відсутність ГМО у харчовому продукті має бути підтверджена відповідно до вимог законодавства. Відсутність даних від постачальників про наявність в інгредієнтах ГМО є достатнім підтвердженням для нанесення такої позначки на харчовий продукт. Вміст природних і штучних домішок, які можуть негативно впливати на стан природного довкілля або здоров'я людей, в таких препаратах, а також сировина, використовувана для їх виробництва не повинен перевищувати допустимих рівнів, встановлених відповідно до законодавства.
1, 2, 3, 4, 5	Попереджувальне маркування торговельної марки 	Спеціальне позначення або запис, які застосовуються у зображенні торговельної марки або поряд з нею і вказують на те, що цій торговельній марці надана правова охорона. Призначенням попереджувального маркування є доведення відомостей до третіх осіб про факт набуття правової охорони на торговельну марку і запобігання можливному порушенню права власності на торговельну марку. Виконує функцію захисту виробника. Є показником, що продукт зареєстрований.
1-5	Вага нетто 	Виробник засвідчує, що на упаковці зазначено вагу продукта нетто
2	ДСТУ ISO 22000 	Характеризує сертифікацію підприємства на наявність менеджмента безпеки харчових продуктів. Встановлює що продукт сертифіковано за ДСТУ ISO 22000 «Вимоги до організацій, що беруть участь в ланці створення харчової продукції»
1,2	Соціальні сторінки 	Виробник засвідчує, що у QR-кодi зашифровано посилання на соціальні мережі, контакти виробника.
1,2	Контакти 	Міститься контактна інформація

3	МІКС картон 	Знак сертифікації на відповідність вимогам Лісової опікунської ради відповідно до стандартів FSC
---	--	--

Проаналізувавши отриманні дані можна сказати наступне. Усі зразки упаковані в ідентичну тару об'ємом 1 л, які виготовлені з полімерних матеріалів і картону. Шви та з'єднання добре проклеєні. Деформації та пошкодження споживчої тари відсутні. Наявні інформаційні знаки на всіх зразках. Зразки є зручними за всіма показниками, що визначались, За ергономічними показниками оцінка зразків висока.

3.3 Оцінка маркування споживчої тари

Аналіз маркування білкових молочних концентратів для харчування спортсменів проводився згідно з ДСТУ 4458:2005 «Концентрати білкові молочні. Технічні умови», Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».[21,36]

Згідно з вищевказаними нормативними документами для фасованих товарів наступна інформація є обов'язковою:

- 1) назва харчового продукту;
- 2) перелік інгредієнтів;
- 3) будь-які інгредієнти або допоміжні матеріали для переробки, які наведені у додатку № 1 до цього Закону або походять з речовин чи продуктів, наведених у додатку № 1 до цього Закону, які використовуються у виробництві або приготуванні харчового продукту і залишаються присутніми у готовому продукті, навіть у змінній формі;
- 4) кількість певних інгредієнтів або категорій інгредієнтів у випадках, передбачених цим Законом;
- 5) кількість харчового продукту встановлених од. вимірювання;
- 6) мінімальний термін придатності або дата «вжити до»;

7) будь-які особливі умови зберігання та/або умови використання (за потреби);

8) найменування та місцезнаходження оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про ХП, а для імпортованих - найменування та місцезнаходження імпортера;

9) країна походження або місце походження - у випадках, передбачених статтею 20 цього Закону;

10) інструкції з використання - у разі якщо відсутність таких інструкцій ускладнює належне використання харчового продукту;

11) для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2 % об'ємних одиниць-фактичний вміст спирту у напої (крім продукції 2204 згідно з УКТЗЕД);

12) інформація про поживну цінність харчового продукту.

Згідно положень Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», маркування ХП та спосіб, яким його виконують, не повинно вводити в оману споживача стосовно характеристик ХП, зокрема, його природи, ідентичності, стану, складу та інше. Маркування наносять на етикетку, ярлик, поверхню пергаменту чи полімерної плівки державною мовою. Результати дослідження маркування наведено у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8 – Аналіз відповідності маркування споживчої тари

№	Вимоги законодавства	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
1	2	3	4	5	6	7
1	Назва харчового продукту	Напій вівсяний ультрапастеризований «Vega Milk»	Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile»	Напій «YOMMY вівсяний» 0,5 % жиру	Напій вівсяний органічний «Via Mia»	Напій вівсяний ультрапастеризований «Joia»
2	Перелік інгредієнтів	Вода з природнього джерела, борошно вівсяне (10 %), олія ріпакова, сіль морська, стабілізатор геланова камідь	Вода (81,8 %), борошно вівсяне (12 %), олія соняшникова рафінована дезодорована, стабілізаційна система: геланова суміш (карбонат кальцію, геланова камедь, мальтодекстрин), сіль морська.	Вода, базова суміш вівсяна (екстракт вівса 89,1 %, гороховий білок, стабілізатор гелланова камедь, морська сіль)	вода, овес (14 %), соняшникова олія, сафлорова олія, сіль морська (з органічного виробництва) Алергени: овес . Може містити сліди сої .	Вода питна, борошно вівсяне (10 %), олія рослинна, сіль морська, стабілізатор геланова камідь
3	Будь-які інгредієнти або допоміжні матеріали для переробки, які наведені у додатку № 1	не зазначено і не виділено жирним шрифтом	борошно вівсяне є напис «Може містити глютен»	екстракт вівса	овес . є напис Може містити сліди сої .	борошно вівсяне

№	Вимоги законодавства	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
4	Кількість певних інгредієнтів або категорій інгредієнтів у випадках, передбачених цим Законом	борошно вівсяне (10 %)	борошно вівсяне (12 %)	екстракт вівса 89,1 %	овес (14 %)	борошно вівсяне (10 %)
5	Кількість ХП в установлених одиницях вимірювання	950 мл	1 л	1 л	1 л	1 л
6	Мінімальний термін придатності або дата «вжити до»	вжити до 01.09.2024	вжити до 17.10.2024	вжити до 05.03.2024	вжити до 01.02.2024	вжити до 31.01.2024
7	Особливі умови зберігання та/або умови використання (за потреби)	зберігати за температури від 0 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 3 діб	зберігати за температури від 1 до 25 °С за відсутності сонячного світла. Після відкриття упаковки вжити протягом 48 годин, зберігати в холодильнику за температури від 1 до 5 °С із закритою кришкою	зберігати за температури від 1 до 25 °С в герметично закритій упаковці в сухому приміщенні при відсутності прямого сонячного світла. Не допускається заморожування продукту. Розпакований пакет зберігати в холодильнику із закритою кришкою в межах загального терміну придатності не більше 48 годин	зберігати за температури від 1 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 3 діб	зберігати за температури від 0 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 3 діб

8	Найменування та місцезнаходження оператора ринку ХП, відповідального за інформацію про ХП, або імпортера	Виробник: СП «Вітмарк-Україна» ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007, Україна	Виробник Фірма ТОВ «Люстдорф», Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1.	Виробник ТОВ «Молочна компанія «Галичина», вул. Липинського, 54, м. Львів, 79024, Україна	Виробник The Bridge S.r.l., Via Marcigaglia 20, 36070 San Pietro Mussolino, Італія	Виробник АТ Mona Oberwart Produktions Gmbh (Austria). Імпортер ТОВ ІМПОРТ СОЛЮШН, пр-т перемоги, буд. 104, м. Київ, Україна
9	Країна походження або місце походження	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено
10	Інструкції з використання	Перед вживанням добре збовтати	Перед вживанням збовтати	не позначено	не позначено	не позначено
11	Для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2% об'єм. од. - фактичний вміст спирту у напої	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм
12	Інформація про поживну цінність харчового продукту	Жири 1,5 г з яких насичені жири 0,2 г Вуглеводи 6,4 г з яких цукри* 3,3 г Білки 1,3 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність) 186 кДж, (44 ккал)	Енергетична цінність (калорійність) на 100 мл: 219,4 кДж (52,5 ккал) Білки – 1,0 Жири – 2,5, з них насичені – 0,32; вуглеводи – 6,5, з них цукри – 6,5, сіль 0,2.	Жири 0,5 г з яких насичені жири 0,1 г Вуглеводи 6,6 г з яких цукри 2,8 г Білки 1,1 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність) 149 кДж, (35 ккал)	Жири 1,9 г Вуглеводи 8,0г Білки 0,7 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність) (54 ккал)	Жири 1,5 г з яких насичені жири 0,2 г Вуглеводи 6,4 г з яких цукри* 3,3 г Білки 1,3 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність) 186 кДж, (44 ккал)

В результаті дослідження відповідності маркування, в деяких зразках було виявлено відсутність всіх обов'язкових елементів згідно з законодавством України.

1. В зразках 3 та 4 (Напій «YOMMY вівсяний» та Напій вівсяний органічний «Via Mia») не вказано спосіб теплової обробки продукту (пастеризований, ультрапастеризований або стерилізований).

2. Також в зразках 3 та 4 (Напій «YOMMY вівсяний» та Напій вівсяний органічний «Via Mia») не в повній мірі вказано вміст основного інгредієнту, а саме в зразку 3 не зазначена кількість базової суміші вівсяної (тільки вказано вміст «екстракт вівса 89,1 %»). В зразку 4 не вказано в якому вигляді присутній овес (борошно, екстракт), а вказано «овес (14 %)».

3. В зразку 1 (Напій вівсяний «Vega Milk») на маркуванні не позначено і не виділено жирним шрифтом будь-які інгредієнти або допоміжні матеріали для переробки, які наведені у додатку № 1, які можуть викликати алергію.

4. В зразку 4 (Напій вівсяний органічний «Via Mia») інформація про поживну цінність харчового продукту вказана не в повному обсязі, а саме, не позначена кількість в продукті насичених жирів та кількість цукрів.

Також у всіх зразках на упаковці не було заявлено вміст спирту для напоїв, із вмістом спирту етилового понад 1,2% об'ємних одиниць повинен вказуватись фактичний вміст спирту у напої, та досліджуваний продукт не є спиртовим напоєм, тож дана характеристика не потребує вказування на маркуванні.

Також, на маркуванні повинні бути зазначенні усі додані у товар харчові добавки. Повний список дозволених у харчових продуктах добавок міститься у відповідних статтях Кодексу Аліментаіус.

Таким чином, за результатами дослідження маркування можна стверджувати, що відповідним є маркування лише в двох з п'яти досліджуваних зразків, а саме в зразку 2 та зразку 5.

Найбільш повним маркування було саме в зразку 2 українського виробника ТОВ «Люстдорф» торгова марка «Green Smile».

3.4 Визначення органолептичних показників якості

Надалі проводили визначення органолептичних показників якості рослинних напоїв. При цьому досліджували такі показники як зовнішній вигляд, колір, запах, смак. Результати досліджень наведені в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – Органолептичні показники якості рослинних напоїв

Показник якості	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5
Зовнішній вигляд	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина
Колір	Білий з кремовим відтінком	Білий з кремовим відтінком	Кремовий	Білий з кремовим відтінком	Білий з сіруватим відтінком
Запах	Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії	Приємний, Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії	Слабко виражений з ароматом рослинної олії, запах вівса відчувається дуже слабо	Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії	Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії
Смак	Смак трохи кислуватий, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії	Приємний, солодкуватий, відчувається присмак зерна вівса та рослинної олії	Смак невиражений, водянистий, кислуватий, з післясмаком прогірклої рослинної олії	Смак не дуже насичений, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії	Смак злегка солодкуватий, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії

Було проведено органолептичну оцінку групою експертів з 5 осіб. Узагальнюючі результати оцінки наведені у табл. 3.10.

Таблиця 3.15—Оцінювання органолептичних показників за бальною шкалою

Показник	Експерт					Максимальний бал	Середній бал
	1	2	3	4	5		
Зразок №1							
Зовнішній вигляд	5	4	5	5	5	5	4,8
Колір	5	5	5	5	5	5	5
Смак	4	4	4	4	4	5	4
Запах	4	4	4	5	4	5	4,2
Загальна кількість балів	18	17	18	19	18	20	4,5
Зразок №2							
Зовнішній вигляд	5	4	5	5	5	5	4,8
Колір	5	5	5	5	5	5	5
Смак	5	5	5	5	5	5	5
Запах	5	5	5	5	5	5	5
Загальна кількість балів	20	19	20	20	20	20	4,95
Зразок №3							
Зовнішній вигляд	5	4	4	5	5	5	4,6
Колір	5	5	5	5	5	5	5
Смак	3	3	3	3	3	5	3
Запах	4	3	4	4	4	5	3,8
Загальна кількість балів	17	15	16	17	17	20	4.1
Зразок №4							
Зовнішній вигляд	5	4	5	5	5	5	4,8
Колір	5	5	4	5	5	5	4,8
Смак	5	4	4	5	4	5	4,4
Запах	4	5	4	5	5	5	4,6
Загальна кількість балів	19	18	17	20	19	20	4,6
Зразок №5							
Зовнішній вигляд	5	4	5	5	5	5	4,8
Колір	5	5	4	5	5	5	4,8
Смак	4	5	4	5	5	5	4,6
Запах	4	5	4	5	5	5	4,6
Загальна кількість балів	18	19	17	20	20	20	4,7

За результатами органолептичних показників всі зразки відповідають вимогам чинної нормативної документації, дефектів не виявлено.

Було створено профілографи для підсумовування даних органолептичної оцінки. Для оцінювання визначалась інтенсивність за такими показниками як смак, запах, колір та консистенція. Результати наведені у рисунках 3.1, 3.2.

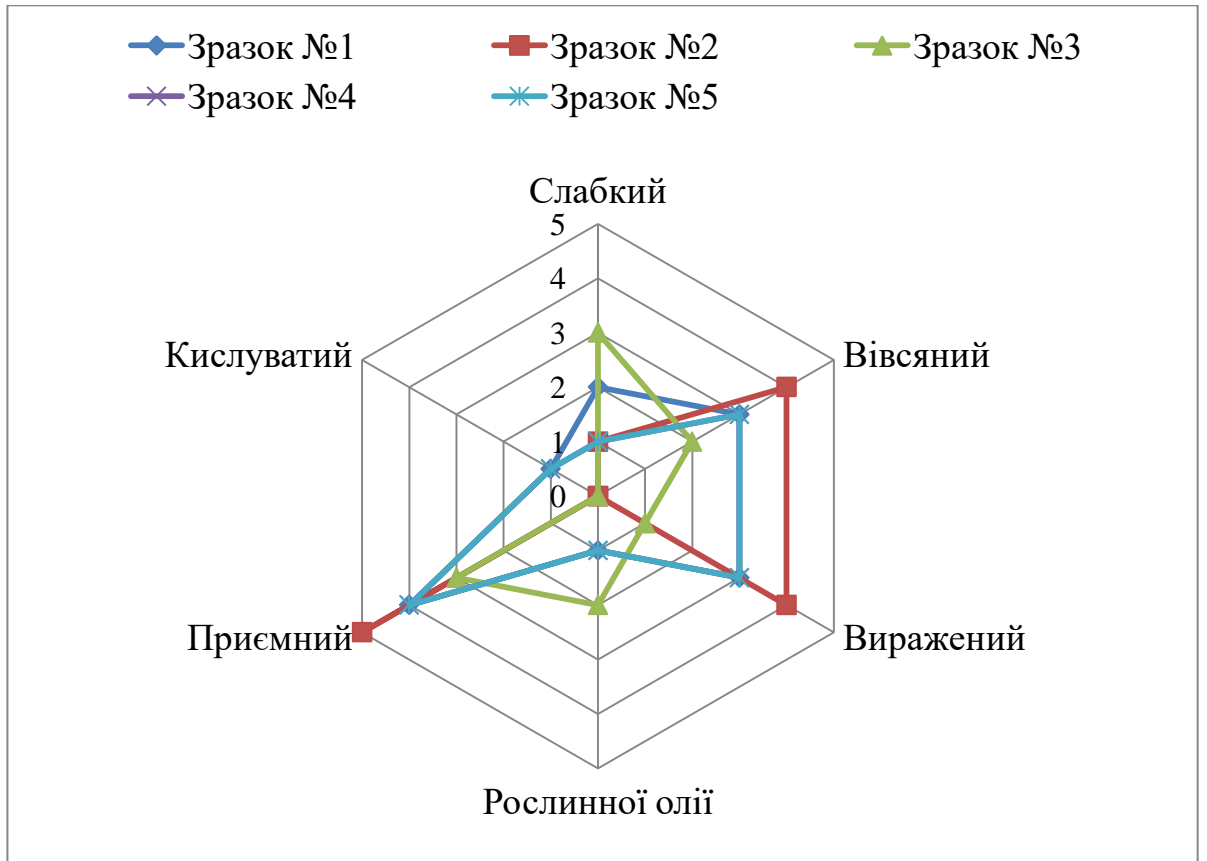

Рис.3.1 Профілограма для показника «Запах» для зразків 1,2,3,4,5.

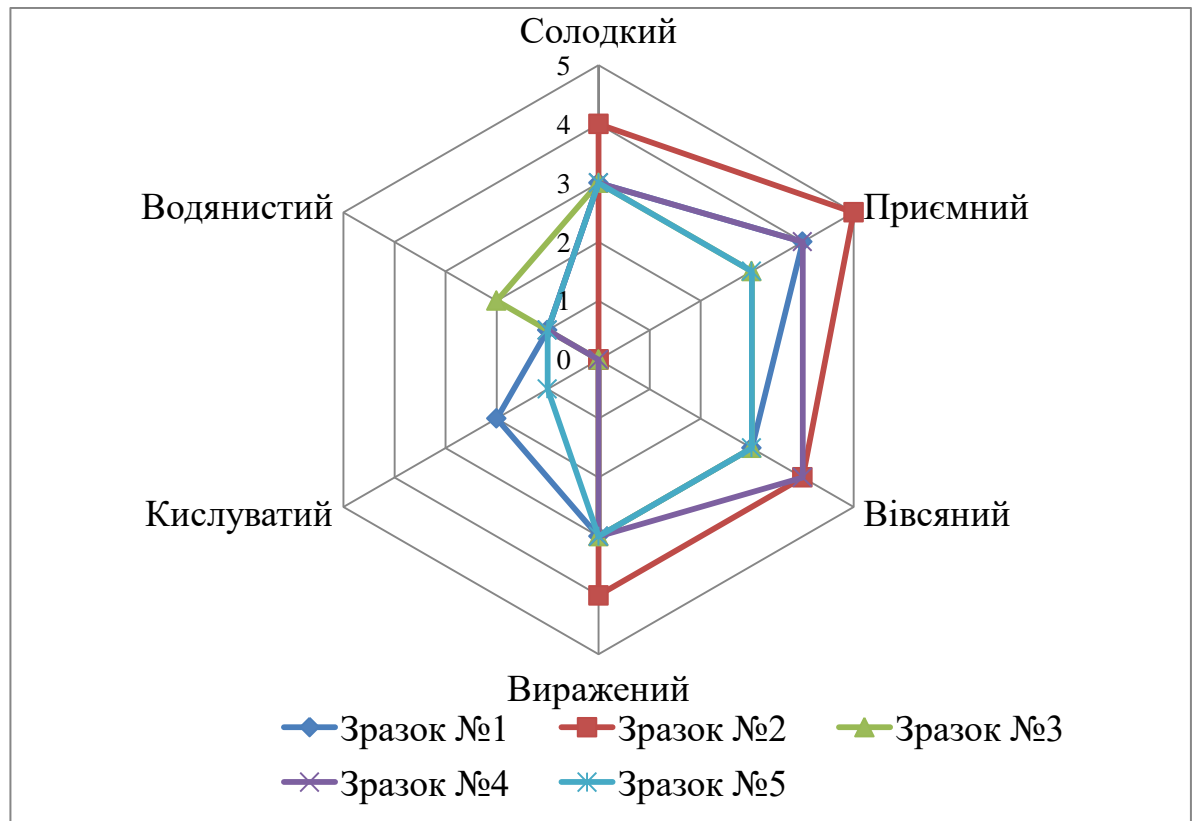

Рис.3.2 Профілограма для показника «Смак» для зразків 1,2,3,4,5.

Всі зразки мають різну оцінку за органолептичними показниками. За бальною характеристикою найгірші результати демонструє зразок №1, найкращі- №2.

3.5 Визначення фізико-хімічних показників якості

Для обраних зразків напоїв було проведено визначення фізико-хімічних показників згідно з ДСТУ4458:2005 за такими показниками як: масова частка вологи та титровану кислотність; з ГОСТ 72395:2019- масова частка жиру та білку. Результати аналізу наведені у табл. 3.16 [21,22]

Таблиця 3.16 — Дослідження фізико-хімічних показників якості

Показник	Результат, зразок					Документ за яким проводилось визначення
	№1	№2	№3	№4	№5	
Масова частка жиру,%	1,5	2,5	0,5	1,9	1,5	ГОСТ 5867
Масова частка білку,%	1,3	1,0	1,1	0,7	1,3	ГОСТ 23327
Титрована кислотність, Т	10,4	8,0	8,6	7,7	8,6	ГОСТ 3624

Існує залежність між органолептичними та фізико-хімічними показниками. Так у зразка №1 спостерігається підвищений результат титрованої кислотності, в порівнянні з іншими зразками. Хоч і він знаходиться у допустимих рамках, але все ж має підвищений показник. Це впливає на смак та запах продукту, який у даного зразка є більш інтенсивний, кислуватий, ніж у інших. В інших зразків ніяких відхилень зафіксовано не було. В цілому, результати усіх зразків знаходяться у рамках дозволеного .

За масовою часткою жиру зразки відповідають заявленим даним на маркуванні. Масова частка білку має результати , також відповідні тим, що зазначені на маркуванні. Дослідивши зразки за обраними фізико-хімічними показниками встановили, що всі вони відповідають вимогам НД, відхилень від норми виявлено не було.

Висновки до розділу 3

Асортимент рослинних напоїв в інтернет магазині «Розетка» є набагато більшим, ніж в супермаркетах Таврія В та Обжора. В інтернет магазині «Розетка» представлена дуже велика кількість рослинних напоїв (аналогів молока), а також вершків на основі рослинних напоїв та інших аналогічних товарів. За видом сировини зустрічаються рослинні напої на основі вівса, сої, кокосового молока, мигдалю та ін. Основні види упаковки – тетрапак (для більшості видів рослинних напоїв), а також жерстяні банки (в основному для кокосового молока).

Дослідження стану пакування показали, що усі зразки напоїв упаковані в ідентичну тару об'ємом 1 л, які виготовлені з полімерних матеріалів і картону. Деформації та пошкодження споживчої тари відсутні. Наявні інформаційні знаки на всіх зразках. Зразки є зручними за всіма показниками, що визначались, за ергономічними показниками оцінка зразків висока.

За результатами дослідження маркування можна стверджувати, що відповідним є маркування лише в двох з п'яти досліджуваних зразків, а саме в зразку 2 та зразку 5. Найбільш повним маркування було саме в зразку 2 українського виробника ТОВ «Люстдорф» торгова марка «Green Smile».

За результатами дослідження органолептичних показників якості встановлено, що зразок 1 має низькі показники якості - смак трохи кислуватий, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії . Зразок 2 мав найкращий смак – приємний, солодкуватий, з присмаком зерна вівса та рослинної олії. Зразок 3 мав невиражений смак, водянистий, кислуватий, з післясмаком прогірклої рослинної олії, що є невідповідним. Зразки 4 та 5 мали схожі показники - смак злегка солодкуватий, не дуже насичений, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії.

Фізико-хімічні показники якості рослинних напоїв відповідали даним, зазначеним на маркуванні зразків.

РОЗДІЛ 4

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПРИ ЕКСПОРТІ РОСЛИННИХ НАПОЇВ

4.1 Порядок взяття на облік особи-резидента ТОВ «Люстдорф», яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються митним законодавством

Процедури обліку осіб здійснюються у підрозділах митниць ДМСУ, у пунктах пропуску через державний кордон України посадовими особами митниць, або автоматично засобами інформаційно-телекомунікаційної системи митних органів [21].

Облік осіб ведеться автоматизовано у централізованому реєстрі у складі Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів, а також за результатами взаємодії з Єдиним банком даних про платників податків - юридичних осіб та Реєстром самозайнятих осіб.

Взяття на облік осіб здійснюється одноразово, до або при першому здійсненні особами операцій з товарами, контроль за якими покладено на митні органи, шляхом: особистого звернення особи, або агента з митного оформлення; направлення особою документів у паперовій формі поштовим зв'язком на адресу відповідного підрозділу митниці ДМСУ; направлення особою електронних документів засобами електронного зв'язку до ЄАІС; внесення особою облікових даних на Єдиному державному інформаційному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі».

Для взяття на облік в ДМСУ подається заява про взяття на облік осіб-резидентів, які є учасниками відносин, що регулюються митним законодавством. Заява у формі електронного документа направляється засобами електронного зв'язку на визначену ДМСУ на адресу із накладенням кваліфікованого електронного підпису керівника юридичної особи.

Якщо заява у формі внесення відомостей на вебпорталі, тоді вона вноситься шляхом авторизації керівника юридичної особи або фізичної особи - підприємця в «Особистому кабінеті» вебпорталу «Єдине вікно», з

підтвердженням внесених відомостей за допомогою кваліфікованого електронного підпису.

Згідно з даними, зазначеними у заяві, підрозділ митниці формує запит для отримання в електронній формі відомостей про особу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, перевірка кваліфікованого електронного підпису здійснюються засобами програмного забезпечення ЄАІС автоматично та розглядається не пізніше наступного робочого дня після отримання відповіді на запит відомостей про особу.

Відмова в обліку особи без включення даних про особу до Реєстру здійснюється виключно у випадках, коли заяву про взяття на облік подано особою, яка вже перебуває на обліку та включена до Реєстру, або у разі наявності інформації про внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань відомостей про державну реєстрацію припинення юридичної особи або державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця.

У разі відсутності підстав для повернення заяви на доопрацювання або відмови в обліку особи відповідний підрозділ митниці вносить до Реєстру дані про особу із заяви, а також дані, отримані з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, які підтверджуються посадовою особою відповідного підрозділу митниці.

Дані про особу, яка надала заяву в електронній формі, вносяться до Реєстру автоматично засобами програмного забезпечення ЄАІС та присвоюється обліковий номер, який формується автоматично, дата формування облікового номера є датою взяття на облік.

За результатами розгляду заяви особа інформується про взяття особи на облік шляхом видачі або направлення поштою повідомлення про взяття на облік особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи.

Для здійснення обліку особа ТОВ «Люстдорф», що зареєстрована за адресою: Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1., знаходиться в зоні діяльності Вінницької митниці ДМСУ подає заяву в електронному вигляді про взяття на облік особи, яка здійснює операції з товарами.

Згідно із даними, зазначеними у заяві Вінницька митниця ДМСУ формує запит для отримання в електронному вигляді відомостей про особу з Єдиного банку даних юридичних осіб, у тому числі відомостей, що надійшли до цих баз даних із Єдиного державного реєстру юридичних осіб.

За результатами розгляду отриманої заяви наступного робочого дня після її отримання Вінницька митниця ДМСУ інформує особу ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1.), про взяття на облік та повідомляє її обліковий номер шляхом видачі або направлення поштою особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи. Особа ТОВ «Люстдорф» здійснює подання заяви засобами електронного зв'язку, тому витяг також направляється засобами електронного зв'язку [22].

Повідомлення про взяття на облік особи-резидента ТОВ «Люстдорф», яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи.

Обліковий номер, що присвоюється при взятті на облік особі ТОВ «Люстдорф», формується за структурою, що наведена на рис. 1.

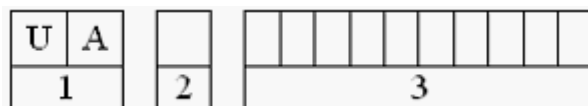

Рис. 1 – Структура облікового номера особи, що присвоюється при взятті на облік у ДМСУ

У структурі облікового номера елемент 1 містить літерний код АЛЬФА-2 (ДСТУ ISO 3166-1:2009) України.

У полі елемента 2 структури облікового номера зазначається:

1. цифра «0» - для фізичних осіб - підприємців, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків;
2. цифра «1» - для юридичних осіб;
3. цифра «2» - для уповноважених осіб договорів про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи;
4. цифра «3» - для відокремлених підрозділів іноземних компаній;
5. цифра «4» - для фізичних осіб - підприємців, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків;
6. цифра «5» - для іноземних дипломатичних представництв та консульських установ;
7. цифра «6» - для інвесторів (операторів) угод про розподіл продукції;
8. цифра «7» - для виконавців проєктів міжнародної технічної допомоги, які не перебувають на обліку в контролюючих органах як платники податків;
9. цифра «8» - для інших осіб.

У полі елемента 3 структури облікового номера зазначається:

- реєстраційний номер облікової картки платника податків - фізичної особи;
- код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (далі - ЄДРПОУ).

Згідно з порядком формування та використання облікового номера, для юридичної особи-резидента України ТОВ «Люстдорф» обліковий номер сформован наступним чином: UA10019202597, такий самий обліковий номер не може бути присвоєно іншій особі.

4.2 Методологія визначення коду напою ультрапастеризованого вівсяного згідно до УКТЗЕД

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності складена на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів і Комбінованої номенклатури Європейського Союзу, та затверджується відповідно до Закону України «Про Митний тариф України» ВР № 2697 – ІХ від 19.10.2022 р. [24]. УКТЗЕД – це систематизований певним чином перелік товарів, що охоплює все різноманіття матеріального світу, а також є основою для державного та митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Завдяки УКТЗЕД до товарів застосовуються заходи тарифного та нетарифного регулювання. УКТЗЕД складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів та Комбінованої номенклатури Європейського Союзу, як представлено на рис. 2.

Рис. 2 Структура коду УКТЗЕД та співставлення з ГС та КНЕС

14 червня 1983 році у Брюсселі було прийнято Міжнародну конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів, в якій вперше для класифікації було використано принцип цифрового кодування, саме вона вважається міжнародною основою. Товарний код за ГС побудовано на рівні шости знаків, тому всі коди товарних номенклатур, які базуються на ГС, співпадають на рівні підпозиції (рис. 3).

У Європейському Союзі згодом було запропонована Комбінована тарифно-статистична номенклатура ЄС, яка містить восьмизначні товарні коди.

З 1 липня 2011 року в Україні діє власна класифікація товарів -УКТ ЗЕД, яка складається з десятизначного цифрового коду. В УКТ ЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів. Структура десятизначного цифрового кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків), як представлено на рис. 3.

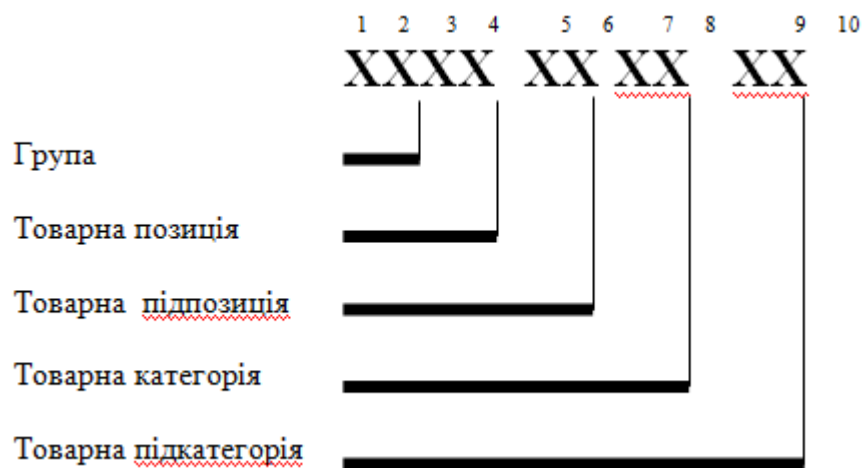

Рис. 3 Структура десятизначного коду товару в УКТЗЕД

Ведення УКТ ЗЕД здійснює Державна митна служба України шляхом:

- відстеження та обліку змін і доповнень до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, пояснень та інших рішень щодо її тлумачення, що приймаються Всесвітньою митною організацією;
- підготовку пропозицій щодо внесення змін до УКТ ЗЕД;
- деталізацію УКТ ЗЕД на національному рівні та введення додаткових одиниць виміру;

- забезпечення однакового застосування всіма митними органами правил класифікації товарів;
- прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТ ЗЕД у складних випадках;
- розроблення пояснень і рекомендацій до УКТ ЗЕД та забезпечення їх опублікування;
- своєчасне ознайомлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з рішеннями та інформацією щодо питань класифікації товарів та про застосування УКТ ЗЕД;
- здійснення інших функцій, необхідних для ведення УКТ ЗЕД [24, ст. 68].

Структуру УКТЗЕД поділено на XXI розділ та містить 97 товарних груп (77 є зарезервованою). Розділи сформовані за галузевими ознаками та позначаються римськими цифрами і не відображаються в структурі коду товару. Назви розділів і груп наводяться виключно для зручності користування УКТ ЗЕД. Кожна група ділиться на відповідні товарні позиції, підпозиції, категорії і підкатегорії, як представлено на рис. 2.

Першим рівнем деталізації коду УКТЗЕД є товарна група, яка формується за трьома ознаками:

- матеріалом виготовлення;
- функцією, яку товар виконує;
- за ступенем обробки матеріалу.

Групи мають наскрізну нумерацію і їх номер представлений першими двома цифрами коду УКТ ЗЕД.

Товарна позиція – на цьому рівні товари об'єднані за так званими специфічними ознаками, що властиві кожному конкретному товару. Номер позиції відображається першими чотирма цифрами.

Товарні підпозиції – третій рівень деталізації і є першими шістьма цифрами у коді та товарні категорії – відображаються першими восьми

цифрами. Десять цифр утворюють повний код товарів в УКТЗЕД, що називаються товарними підкатегоріями.

Код товару відповідно до УКТЗЕД визначається за допомогою основних правил інтерпретації [25]:

1. Назви розділів, груп і підгруп наводяться лише для зручності користування УКТ ЗЕД; для юридичних цілей класифікація товарів в УКТ ЗЕД здійснюється виходячи з назв товарних позицій і відповідних приміток до розділів чи груп:

2. (a) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який виріб стосується також некомплектного чи незавершеного виробу за умови, що він має основну властивість комплектного чи завершеного виробу. Це правило стосується також комплектного чи завершеного виробу (або такого, що класифікується як комплектний чи завершений згідно з цим правилом), незібраного чи розібраного;

(b) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який матеріал чи речовину стосується також сумішей або сполук цього матеріалу чи речовини з іншими матеріалами чи речовинами. Будь-яке посилання на товар з певного матеріалу чи речовини розглядається як посилання на товар, що повністю або частково складається з цього матеріалу чи речовини. Класифікація товару, що складається більше ніж з одного матеріалу чи речовини, здійснюється відповідно до вимог правила 3.

3. У разі якщо згідно з правилом 2 (b) або з будь-яких інших причин товар на перший погляд (*prima facie*) можна віднести до двох чи більше товарних позицій, його класифікація здійснюється таким чином:

(a) перевага надається тій товарній позиції, в якій товар описується конкретніше порівняно з товарними позиціями, де подається більш загальний його опис. Проте в разі коли кожна з двох або більше товарних позицій стосується лише частини матеріалів чи речовин, що входять до складу суміші чи багатокomпонентного товару, або лише частини товарів, що надходять у продаж у наборі для роздрібно́ї торгівлі, такі товарні позиції вважаються

рівнозначними щодо цього товару, навіть якщо в одній з них подається повніший або точніший опис цього товару;

(b) суміші, багатокомпонентні товари, які складаються з різних матеріалів або вироблені з різних компонентів, товари, що надходять у продаж у наборах для роздрібної торгівлі, класифікація яких не може здійснюватися згідно з правилом 3 (a), повинні класифікуватися за тим матеріалом чи компонентом, який визначає основні властивості цих товарів, за умови що цей критерій можна застосувати;

(c) товар, класифікацію якого не можна здійснити відповідно до правила 3 (a) або 3 (b), повинен класифікуватися в товарній позиції з найбільшим порядковим номером серед номерів товарних позицій, що розглядаються.

4. Товар, який не може бути класифікований згідно з вищезазначеними правилами, класифікується в товарній позиції, яка відповідає товарам, що найбільше подібні до тих, що розглядаються.

5. На додаток до наведеного до зазначених нижче товарів застосовуються такі правила:

(a) футляри для фотоапаратів, музичних інструментів, зброї, креслярського приладдя, прикрас та подібні вироби, які мають спеціальну форму і призначені для зберігання відповідних виробів або набору виробів, придатні для тривалого використання разом з виробами, для яких вони призначені, класифікуються разом з упакованими в них виробами. Це правило не поширюється на тару (упаковку), що становить разом з виробом одне ціле і надає останньому істотно іншої властивості;

(b) відповідно до правила 5 (a) тари (упаковку) разом з товарами, які в ній містяться, слід класифікувати разом із цими товарами, якщо вона належить до такого типу тари (упаковки), яка зазвичай використовується для упакування цих товарів. Це положення є необов'язковим, якщо ця тара (упаковка) придатна для повторного використання.

6. Для юридичних цілей класифікація товарів у товарних підпозиціях, товарних категоріях і товарних підкатегоріях здійснюється відповідно до назви останніх, а також приміток, які їх стосуються, з урахуванням певних застережень (*mutatis mutandis*), положень вищезазначених правил за умови, що порівнювати можна лише назви одного рівня деталізації. Для цілей цього правила також можуть застосовуватися відповідні примітки до розділів і груп, якщо в контексті не зазначено інше.

Оскільки об'єктом переміщення через митний кордон України є Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм 2,5% жиру «Green Smile», виробництво якого здійснено на потужностях ТОВ «Люстдорф» у м. Вінниця, відповідно до правила інтерпретації 3а даний товар можна віднести до розділу IV «Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники; продукти, з вмістом та без вмісту нікотину, призначені для вдихання без горіння; інші нікотиновмісні продукти, призначені для забезпечення надходження нікотину в тіло людини», до якого входять з 16 по 24 товарні групи.

До товарної Групи 22 «Алкогольні і безалкогольні напої та оцет», отже код групи (22). Позицію було визначено завдяки вигляду та складу товару, а саме позиція 2202 «Води, включаючи мінеральні та газовані, з доданням цукру чи інших підсолоджувальних або ароматичних речовин, інші безалкогольні напої, крім фруктових, горіхових або овочевих соків товарної позиції 2009:», отже код на рівні товарної позиції – 4 знаків (2202).

Для визначення категорії, було звернуто увагу на те, що продукція без вмісту продуктів товарних позицій 0401-0404 або жирів, одержаних з продуктів товарних позицій 0401-0404, тому на рівні 8 знаків – 22029919. Таким чином повний код УКТЗЕД на рівні 10 знаків (товарної підкатегорії) – 2202 99 19 00 [25].

Визначення коду УКТЗЕД напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile» представлено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Визначення коду УКТЗЕД напою ультрапастеризованого вівсяного, «Green Smile»

№	Рівень деталізації	Отримані результати	Структура коду УКТЗЕД
	Розділ	IV «Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники; продукти, з вмістом та без вмісту нікотину, призначені для вдихання без горіння; інші нікотиновмісні продукти, призначені для забезпечення надходження нікотину в тіло людини»	
1	Група	«Алкогільні і безалкогольні напої та оцет»	22
2	Позиція	«Води, включаючи мінеральні та газовані, з доданням цукру чи інших підсолоджувальних або ароматичних речовин, інші безалкогольні напої, крім фруктових, горіхових або овочевих соків товарної позиції 2009:»	2202
3	Підпозиція	«інші:»	220299
4	Категорія	«- - - без вмісту продуктів товарних позицій 0401-0404 або жирів, одержаних з продуктів товарних позицій 0401-0404:»	22029919
5	Підкатегорія	«- - - - інші»	2202 99 19 00

Таким чином, за результатами написання даного підрозділу було визначено код відповідно до УКТЗЕД напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile», яке експортується до країни ЄС – Болгарії та підлягає застосуванню заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності при експорті.

4.3 Особливості митного регулювання експорту рослинних напоїв та застосування заходів нетарифного регулювання

Відповідно до статті 13 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Україна самостійно здійснює митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності та митну політику України визначає Верховна Рада України.

Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється згідно із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», законами

України про митне регулювання, Митним тарифом України та міжнародними договорами України.

Митна справа є складовою зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності України. У митній справі Україна додержується визнаних у міжнародних відносинах систем класифікації та кодування товарів, єдиної форми декларування експорту та імпорту товарів, митної інформації, інших міжнародних норм і стандартів.

Згідно зі ст. 11 МКУ безпосереднє здійснення митної справи покладається на Державну митну службу України, яка є єдиною загальнодержавною системою, що складається з митних органів та спеціалізованих митних установ і організацій.

Митними органами є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи та митниці. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи утворюється, реорганізовується та ліквідується Президентом України за поданням прем'єр-міністра України.

Основними інструментами регулювання зовнішньоекономічної діяльності є заходи митно - тарифного та нетарифного регулювання.

Митно-тарифне регулювання зовнішньоторговельної діяльності - сукупність методів державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності, заснованих на застосуванні мит, митних процедур, правил.

Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини [4, ст. 4].

Відповідно до СОТ усі нетарифні обмеження поєднуються до таких

основних категорій:

1. Обмеження, зумовлені участю держави у зовнішньоторговельних операціях (субсидії та дотації експортерам, переважна система розміщення державних замовлень).
2. Митні та інші адміністративні імпорتنі та експортні формальності.
3. Технічні бар'єри у торгівлі (стандарти пов'язані з екологічними, санітарними, ветеринарними нормами, упаковкою та маркуванням товару, правила та порядок сертифікації продукції).
4. Санітарні та фітосанітарні заходи.
5. Специфічні обмеження (квотування, ембарго, валютний контроль, експортні обмеження, вимоги до упаковки та маркування тощо).
6. Інші заходи (захист інтелектуальної власності, надзвичайні заходи).

Оскільки експорт напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile», здійснюється до країни ЄС – Болгарії, розглянемо, яким саме заходам нетарифного регулювання буде підлягати товар при імпорті до ЄС [26].

Таблиця 2 – Основні вимоги до рослинного напою, встановлені при імпорті у ЄС

Вимоги ЄС	Характеристика	Регламент
Контроль за забруднювачами харчових продуктів	Забезпечення безпечності харчового продукту та відсутність забруднювальних речовин у ньому. Харчові продукти, що містять неприйнятний рівень забруднювальних речовин, зокрема токсичних, не повинні бути розміщені на ринку ЄС. Рівень забруднення повинен бути максимально низьким і відповідати рекомендованим робочим практикам.	Регламент (ЄС) № 315/93 від 8 лютого 1993 р. Регламент (ЄС) №1881/2006 від 19 грудня 2006 р.
Контроль за залишками ветеринарних медичних препаратів	Визначення максимальної концентрації залишку фармакологічно активної речовини, дозволеної у їжі тваринного походження.	Регламент (ЄС) №470/20091 Регламент (ЄС) №

у тваринах та продуктах тваринного походження, призначених для споживання людиною	Визначення рівня залишку деяких фармакологічно активних речовин. При ввезенні в ЄС зразки з партій можуть бути взяті для проби на шкідливі залишки в національних лабораторіях у державах-членах.	37/20102 Умови такого відбору проб і тестування описані в Регламенті (ЄС) № 136/20045
Маркування харчових продуктів	Харчові продукти, що реалізуються в Європейському Союзі, повинні відповідати правилам маркування ЄС, які спрямовані на забезпечення отримання споживачами всієї необхідної інформації для усвідомленого вибору при покупці продуктів харчування. Вимоги до змісту інформації на етикетці	Регламент (ЄС) № 1169/201365 13 грудня 2016 р.
Контроль здоров'я харчової продукції нетваринного походження	Імпорт харчових продуктів нетваринного походження до Європейського Союзу повинен відповідати загальним умовам і специфічним положенням, призначеним для запобігання ризику для здоров'я населення і захисту інтересів споживачів. Загальні правила гігієни харчових продуктів.	Регламент (ЄС) № 852/200431 Регламенті (ЄС) № 852/2004

[Джерело: складено автором за даними Держспродспоживслужби України]

З таблиці 2, робимо висновок, щодо необхідності виконання при експорті йогуртів з України заходів нетарифного регулювання, задля імпорту до країн ЄС, це виконання наступних вимог щодо:

1. Контролю за забруднювачами харчових продуктів;
 2. Контролю за залишками ветеринарних медичних препаратів у тваринах та продуктах тваринного походження, призначених для споживання людиною;
 3. Маркування харчових продуктів;
 4. Простежуваність, відповідність та відповідальність у харчовій продукції та кормах.
 5. Контроль здоров'я харчової продукції нетваринного походження.
- Розглянемо особливості застосування цих вимог у Болгарії.

1. Контроль за забруднювачами харчових продуктів забезпечує високий рівень захисту інтересів споживачів при імпорті продовольчих товарів до ЄС, що має відповідати законодавству ЄС, спрямованому на забезпечення безпечності харчового продукту та відсутність

забруднювальних речовин у ньому. У ході різних етапів виробництва, пакування, транспортування чи зберігання, чи навіть у результаті забруднення навколишнього середовища забруднювальні речовини можуть потрапити до харчових продуктів.

Для деяких харчових продуктів, що були імпортовані з третіх країн, існують спеціальні заходи контролю стосовно певних забруднювальних речовин, зокрема, щодо афлатоксинів, меламіну, мінерального масла й пентахлорфенолу та діоксинів. Продовольчі товари, у яких максимальний рівень забруднювальних речовин, дозволений законодавством ЄС, перевищено, не мають права продаватися на території ЄС.

2. Контроль за залишками ветеринарних медичних препаратів у тваринах та продуктах тваринного походження, призначених для споживання людиною. Продуктами, що підпадають під контроль, є: корови, вівці, кози, свині й тварини родини конячих, птиця, аквакультура, молоко, яйця, м'ясо кролика, м'ясо диких та одомашнених тварин і мед. Ключові вимоги закріплено Регламентом (ЄС) №470/20091, що визначає максимальну концентрацію залишку фармакологічно активної речовини, дозволеної у їжі тваринного походження.

Партії їжі тваринного походження не можуть бути легально розміщені на ринку ЄС, якщо містять залишок фармакологічно активної речовини в концентрації, що перевищує максимальні допустимі значення в ЄС, залишок фармакологічно активної речовини, для якої не було встановлено максимальні допустимі значення, або залишок фармакологічно активної речовини, що була заборонена для використання у виробництві продуктів тваринного походження, були отримані від тварин.

3. Маркування харчових продуктів. Усі харчові продукти, що реалізуються в Європейському Союзі, повинні відповідати правилам маркування ЄС, які спрямовані на забезпечення отримання споживачами всієї необхідної інформації для усвідомленого вибору при покупці продуктів харчування. До харчових продуктів застосовують два типи вимог щодо

маркування: 1. Загальні правила маркування харчових продуктів - специфічні положення для окремих груп продуктів: генетично модифікованих продуктів харчування й нових харчових продуктів; продуктів харчування для конкретних харчових цілей; харчових домішок та ароматизаторів; матеріалів, призначених для контакту з харчовими продуктами.

Загальні положення щодо маркування: обов'язкова інформація щодо поживної цінності продуктів харчування; обов'язкове маркування походження непереробленого м'яса свиней, овець та птиці; необхідність наголошення на наявності алергенів у складі продукції; краща читабельність, тобто вимоги щодо мінімального розміру тексту; вимоги щодо інформації про алергени також розповсюджуються на нерозфасовану продукцію, включно з реалізованою в ресторанах та кафе.

Відповідно до Регламенту (ЄС) № 1169/201365 13 грудня 2016 року обов'язковою буде харчова декларація (nutrition declaration), що має входити до етикетки та містити таку інформацію: енергетична цінність; вміст жирів, насичених вуглеводнів, карбогідратів, цукру, білків та солей; зміст обов'язкової декларації може доповнюватись інформацією про вміст мононенасичених жирів, поліненасичених жирів, поліолей, крохмалю або волокон; домішки й ароматизатори мають завжди зазначатись на упаковці продуктів харчування за категоріями (антиоксиданти, консерванти, барвники, тощо) з їхньою назвою або E-номером.

Для окремих харчових продуктів встановлюються специфічні вимоги щодо маркування.

4. Контроль здоров'я харчової продукції нетваринного походження

Імпорт харчових продуктів нетваринного походження до Європейського Союзу повинен відповідати загальним умовам і специфічним положенням, призначеним для запобігання ризику для здоров'я населення і захисту інтересів споживачів. Застосовуються такі правила:

1. Загальні правила гігієни харчових продуктів відповідно до Регламенту (ЄС) № 852/200431;
2. Загальні умови, що стосуються забруднювальних речовин у харчових продуктах;
3. Спеціальні положення стосовно генетично модифікованих продуктів харчування й нових видів харчових продуктів згідно з Регламентом (ЄС) № 1829/200332;
4. Загальні умови приготування харчових продуктів.

Коли проблеми гігієни, що можуть становити серйозну небезпеку для здоров'я людини, виникають або поширюються на території третьої країни, Європейська влада може призупинити імпорт з усієї третьої країни або її частини чи прийняти тимчасові захисні заходи щодо харчових продуктів, залежно від серйозності ситуації.

Відповідні правила гігієни їжі, яких повинні дотримуватися комерційні оператори харчових продуктів у третіх країнах, містяться в Регламенті (ЄС) № 852/2004; Загальне зобов'язання операторів стежити за безпекою харчових продуктів і процесів у рамках своєї відповідальності; Загальні санітарно-гігієнічні умови для первинного виробництва й детальних вимог на всіх етапах виробництва, переробки та розповсюдження продуктів харчування; Мікробіологічні критерії для певних продуктів, які встановлені в Регламенті (ЄС) № 2073/200533; Процедури на основі принципів аналізу ризиків і критичних контрольних точок (НАССР); Затвердження й реєстрація установ.

Забруднювальні речовини можуть потрапити в харчові продукти на різних етапах їхнього виробництва і збуту або через забруднення навколишнього середовища. Оскільки вони є реальною загрозою для безпеки харчових продуктів, ЄС вживає заходів щодо мінімізації ризику такої загрози шляхом встановлення максимальних рівнів для певних забруднювальних речовин у харчових продуктах.

а) Деякі харчові продукти (наприклад, фрукти, овочі, горіхи, крупи, фруктові соки, тощо) не повинні, при розміщенні на ринку, містити більш

високі рівні забруднення, ніж ті, що вказані в Регламенті (ЄС) № 1881/200634. Ці Правила поширюються на чотири різні категорії забруднень: нітрати, афлатоксини, важкі метали (свинець, кадмій, ртуть) і тримonoхлоропропан. Загалом, максимальні рівні забруднення відносяться до їстівної частини харчових продуктів і застосовуються також до інгредієнтів, які використовуються для виробництва складових продуктів харчування.

b) Держави-члени можуть обмежити доступ до ринку, у межах своєї території, певним продуктам, що містять залишки пестицидів, якщо кількість цих залишків перевищує максимальні рівні й представляють неприйнятний ризик для людей. Ці обмеження залежать від токсичності цієї речовини.

c) Регламентом (ЄС) № 3954/198735 та Регламентом (ЄС) № 944/198936 визначені максимально допустимі рівні радіоактивного забруднення харчових продуктів, що можуть бути розміщені на ринку після ядерної аварії або в будь-якому іншому випадку радіаційної аварійної ситуації.

d) Матеріали й вироби, призначені для контакту з харчовими продуктами, повинні бути виготовлені таким чином, щоб вони не передавали свій склад у їжу в кількостях, які можуть скласти загрозу для здоров'я людини, змінити склад їжі неприпустимим чином або погіршити смак і запах харчових продуктів. Регламент (ЄС) № 1935/200437 встановлює перелік груп матеріалів і виробів (таких, як пластмаса, кераміка, гума, папір, скло тощо), які можуть бути охоплені конкретними заходами, що включають список дозволених речовин, особливі умови використання, стандарти чистоти тощо.

Законодавство ЄС встановлює правила, що стосуються обробки харчових продуктів, харчових інгредієнтів та умов їхнього використання з метою захисту здоров'я споживачів і вільного обігу харчових продуктів на ринку Європейського Союзу. Крім того, специфічні положення, що стосуються груп харчових продуктів, викладено в окремих директивах. До

них відносяться композиційні вимоги, гігієнічні вимоги, перелік домішок, критеріїв чистоти, специфічні вимоги до маркування тощо.

а) Сфера застосування директив охоплює харчові домішки та ароматизатори, які використовуються як інгредієнти в процесі виробництва або приготування їжі.

б) Існують також правила, пов'язані з виробництвом, маркетингом та імпортом харчових продуктів та інгредієнтів, які підпадають під конкретні заходи, такі, як Директива № 89/108/ЄС38 щодо швидкої заморозки або Директива № 1999/2/ ЄС39 щодо іонізуючого випромінювання.

с) Специфічні положення застосовуються до окремих груп продуктів (таких, як какао, цукор, тощо), а також харчових продуктів, призначених для певних харчових цілей (дитяче харчування, дієтичні харчові продукти, продукти харчування, що не містять глютен). Вони можуть включати в себе специфічні вимоги щодо складу, гігієни, маркування (наприклад, зазначення енергетичної цінності, вуглеводів, білків і жирів), перелік домішок, критеріїв чистоти, тощо.

Компетентні органи держав-членів мають здійснювати регулярний контроль за імпортованими харчовими продуктами нетваринного походження, щоб гарантувати їх відповідність загальним правилам ЄС у галузі охорони здоров'я, спрямованим на захист здоров'я та інтересів споживачів. Контроль застосовується при імпорті до ЄС, а також включає в себе систематичний контроль документів, випадкову перевірку походження і, у разі необхідності, фізичну перевірку, Регламент (ЄС) № 669/200940 встановлює, що імпорт деяких харчових продуктів підлягає підвищеному рівню офіційного контролю в певному пункті в'їзду на основі відомостей про небезпеку.

Таким чином, робимо висновок, щодо необхідності при експорті напою ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм 2,5% жиру «Green Smile» до Болгарії виконання наступних вимог, що регламентовані країнами ЄС: відповідність нормам забруднювачів харчових продуктів, а також здоров'я продукції нетваринного походження, призначеної для споживання

людиною та відповідність маркування дитячого пюре вимогам Регламенту (ЄС) Регламент (ЄС) № 669/200940 від 13 грудня 2016 р.

4.4 Визначення країни походження напою ультрапастеризованого вівсяного, збагачений кальцієм 2,5% жиру «Green Smile» та застосування преференційних заходів

Країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці (обробці) відповідно до критеріїв встановлених МКУ [25, ст.36].

З метою застосування Угоди про асоціацію, товарами, що походять з України, вважаються [7]:

- *Товари цілком вироблені в Україні;*
- *Товари, отримані в Україні з матеріалів, які не були вироблені цілком на її території, за умови, що такі матеріали пройшли достатню обробку в Україні.*

Товарами цілком виробленими в країні є сільськогосподарські та харчові товари, що цілком вироблені в Україні:

- овочеві продукти, зібрані на території країни;
- тварини, що народились та виростили на території країни;
- товари з тварин, що виростили на території країни;
- товари, отримані шляхом мисливства або рибальства на території країни;
- товари від морського рибного промислу, що відбувався в територіальних водах України або Європейського Союзу їхніми кораблями відповідно;
- товари, вироблені на їхніх плавучих базах;
- відходи та утильсировина, що виникли в результаті виробничих операцій на території країни;
- майно, вироблене на території країни, виключно з вище наведених підпунктах.

Товари, які пройшли достатню переробку.

Товари, які не є повністю виробленими у вказаній країні, вважаються достатньо обробленими або переробленими в ній, якщо виконуються умови, наведені в Додатку II до Протоколу I «Список технологічних дій та обробок, що необхідні для Надання матеріалам іншого походження статусу товарів, що Походять з певної країни».

Недостатньою переробкою є операції обробки або переробки сільськогосподарських та харчових продуктів та не надають товарам статусу товарів, що походять з певної країни, незалежно від того, чи виконуються вимоги щодо достатньої обробки чи переробки: операції консервації для збереження товарів у належному стані протягом транспортування та зберігання; пакування та зняття пакування; миття, чищення, видалення пилу, окису, мастила, фарби або іншого покриття; лущення, часткове або повне відбілювання, полірування та шліфування злаків та рису; операції із фарбування цукру або формування цукрових голів; часткове або повне подрібнення кристалічного цукру; чищення фруктів, горіхів та овочів, видалення кісток та лушпиння; просіювання, відбір, сортування, класифікація, упорядкування, просте пакування товарів у пляшки, консервні банки, фляги, мішки (пакети), коробки, ящики, фіксація на картках або дошках і всі інші прості пакувальні операції; прикріплення або друкування позначок, ярликів, логотипів та інших подібних відмітних знаків на товарах або їхньому пакуванні; просте змішування товарів одного чи різних видів, у тому числі, змішування цукру з будь-яким матеріалом; поєднання двох чи більше операцій, визначених у вище наведених підпунктах; забій тварин.

Товари, що походять з України, під час ввезення до Європейського Союзу підпадають під дію Угоди про асоціацію, за умови подання одного з таких документів [27]:

- ***сертифікат із перевезення товару EUR.1;***
- ***декларація інвойс,*** що надана експортером до інвойсу, як повідомлення про доставку чи будь-який інший комерційний документ, який

описує товари достатньо детально для того, щоб їх можна було ідентифікувати.

Підтвердження походження дійсне протягом чотирьох місяців із дати видачі в країні експорту й у зазначений період має бути подане до митних органів країни імпорту.

Сертифікат із перевезення товарів з України за формою «EUR.1» є обов'язковим для отримання преференційного доступу на ринок ЄС у рамках ПВЗВТ та видається для кожної партії під час або після здійснення експорту товару.

Видача сертифіката EUR.1 не вимагається у випадках, якщо: загальна фактурна вартість партії товарів, походженням з України, не перевищує 6000 євро; експортер має статус уповноваженого (затвердженого); у країнах ЄС товари оподатковуються за нульовою ставкою ввізного мита Митного тарифу.

Сертифікати з перевезення товарів з України за формою “EUR.1” видаються на товари, що експортуються до країн ЄС та задовольняють вимогам правил походження, що застосовується в рамках ПВЗВТ [8].

Основними вимогами до заповнення сертифіката є такі: заповнюється однією з мов, якими складено Угоду; згідно з нормами законодавства України; машинописом або друкованими літерами від руки чорнилами; усі аркуші сертифіката мають бути заповнені однаково, чітко та акуратно; не повинно бути стирань або слів, написаних поверх інших; зміни повинні бути зроблені шляхом закреслення неправильної інформації та додавання необхідних виправлень; такі зміни мають бути завірені підписом експортера або його уповноваженої особи, що склала цей сертифікат, та печаткою посадової особи структурного підрозділу митниці, на який покладено функції видачі сертифіката.

Сертифікат видається посадовою особою митниці під час здійснення експорту товару або після експорту товару, що відповідають вимогам правил

визначення преференційного походження, при застосуванні преференційних ставок ввізного мита.

Для отримання сертифіката експортер повинен пред'явити митниці: заяву, що містить декларацію від експортера, заповнений відповідно до вимог бланк сертифіката документи, що підтверджують преференційне походження товарів відповідно до вимог Протоколу 1 «Щодо визначення концепції «Походження товарів» і методів адміністративного співробітництва» до Угоди про асоціацію, у разі якщо це перша поставка таких товарів до країн ЄС.

Посадова особа митниці перед видачею сертифіката перевіряє наявність необхідних документів та їх відповідність вимогам. Рішення про видачу або відмову у видачі сертифіката приймається протягом трьох робочих днів із дня, що настає після реєстрації заяви в митниці, разом з документами. Посадова особа митниці, яка приймає рішення видати сертифікат, вписує номер сертифіката. Відомості про виданий сертифікат та його електронна копія вносяться посадовою особою митниці до програмно-інформаційного комплексу єдиної автоматизованої системи не пізніше дня, що настає за днем видачі сертифіката.

Оригінал та копія сертифіката, а також документи, що підтверджують преференційне походження товарів, передаються експортеру. Копія сертифіката та документи, що підтверджують преференційне походження товару під кожну поставку, повинні зберігатися експортером протягом трьох років.

Декларація інвойс складається затвердженим експортером з одного чи декількох місць товарів, що походять з певної країни, сукупна вартість яких не перевищує 6000 євро. Складається, якщо товари можна визнати такими, що походять з Європейського Союзу або України й відповідають необхідним вимогам. Складання декларації інвойс здійснюється експортером шляхом штампування, машинописного чи поліграфічного друкування на інвойсі,

повідомленні про доставку чи на іншому комерційному документі декларації з використанням однієї з мовних версій [29].

Отже, оскільки країною походження безумовно є Україна, що підтверджується виконанням вимог ПВЗВТ, тому поставка партії напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile» до країни ЄС – Болгарії, має супроводжуватися *Сертифікатом здоров'я*, підписаним Держпроспоживслужбою України, що засвідчує придатність харчового продукту для експорту в ЄС. Після прибуття товару до Болгарії Сертифікат перевіряють компетентні служби країни-імпорту відповідно до положень, викладених у Директиві № 97/78/ЄС21, а після застосування процедур, передбачених Регламентом (ЄС) № 136/200422, результат перевірки має бути зазначений у загальному ветеринарному документі на ввезення. Тільки за таких умов дитяче пюре може бути імпортоване до країни ЄС (Болгарії) з України, яка включена до списку країн, що мають дозвіл на експорт цього виду продукції, супроводжуються відповідними сертифікатами та пройшли обов'язковий контроль у Держпроспоживслужбі України.

4.5 Трансформація системи тарифного регулювання та порядок визначення митних платежів при експорті рослинних напоїв

4.5.1 Місце митної вартості в структурі оподаткування та порядок її визначення при експорті напою ультрапастеризованого вівсяного, «Green Smile»

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

Відомості про митну вартість товарів використовуються для:

- 1) Нарахування митних платежів;

- 2) Застосування інших заходів державного регулювання зовнішньо економічної діяльності України;
- 3) Ведення митної статистики;
- 4) Розрахунку податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Митна вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначається декларантом відповідно до норм МКУ.

Перелік документів, які підтверджують заявлену митну вартість товарів регламентовано [21, ст. 53, ч.2] а саме:

- 1) декларація митної вартості та документи, що підтверджують числові значення складових митної вартості, на підставі яких проводився розрахунок митної вартості;
- 2) зовнішньоекономічний договір (контракт) або документ, який його замінює, та додатки до нього у разі їх наявності;
- 3) рахунок-фактура (інвойс);
- 4) якщо рахунок сплачено, – банківські платіжні документи, що стосуються оцінюваного товару;
- 5) за наявності – інші платіжні та бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару;
- 6) транспортні (перевізні) документи, якщо за умовами поставки витрати на транспортування не включені у вартість товару, а також документи, що містять відомості про вартість перевезення оцінюваних товарів;
- 7) якщо здійснювалося страхування, – страхові документи, а також документи, що містять відомості про вартість страхування.

Митною вартістю товарів, що ввозяться в Україну відповідно до митних режимів, відмінних від режиму імпорту, та товарів, що вивозяться за межі митної території України є ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі чи рахунку-проформі [21].

Згідно з укладеним зовнішньоекономічним контрактом №25/23 від 02.10.2023 р. між суб'єктом ЗЕД резидентом України - ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1) та іноземним суб'єктом господарювання - нерезидентом «Anadolu Efes» (Efes Beverage Group, — болгарська компанія, зайнята у галузі харчової промисловості) здійснюється поставка партії напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile», який переміщується через пункт пропуску "Орлівка", митного посту "Орлівка" Одеської митниці ДМСУ. Навантажувально-розвантажувальні роботи проводяться компанією перевізника ТОВ «LOGISTSC». Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile», розфасовано у тетрапак по 1000 мл кожний. Дана упаковка розроблена з урахуванням споживчого попиту, і орієнтована на сучасні тенденції. Потім вони розфасовуються в картонні гофровані коробки по 12 шт., вага картонного короба складає 0,102 кг. Таким чином транспортна одиниця у вигляді картонного гофрованого короба із рослинним напоєм складає вагу брутто – 12,894 кг. Навантаження проводиться за тарифом транспортної компанії за ставкою 50 євро за операцію. Загальна кількість вантажу 250 картонних гофрованих коробів по 12 пачок напою, вагою нетто вантажу – 8,00 кг. Вартість одиниці товару на експорт, заявлено відправником в розмірі 1,22 євро/тетропак, загальна кількість вантажу - 3000 тетропаків із рослинним напоєм «Green Smile», ТОВ «Люстдорф». Умови постачання – FCA.

FCA— термін інкотермс 2020, який означає, що продавець доставить вантаж, який пройшов митне очищення, зазначеному покупцем перевізнику до названого місця. В нашому випадку дане місце є пункт пропуску «Орлівка», митного посту «Орлівка» Одеської митниці ДМСУ [34].

Митна вартість встановлена міжнародною угодою як ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті на момент перетину митного кордону. Митна вартість визначається за формулою (4.1):

$$MB = B_k \quad (4.1)$$

де MB – митна вартість;

B_k – вартість контракту.

Звідси випливає, що вартість контракту буде дорівнювати:

$$B_k = B_T + B_{зав.} + B_{перев} \quad (4.2)$$

де, B_T – вартість сосисок згідно до преїскуранта експортера;

$B_{зав.}$ – вартість завантажувальних робіт;

$B_{перев}$ – витрати на перевезення згідно з тарифами транспортної компанії ТОВ «LOGISTSC», ставка на перевезення дорівнює – 0,85 євро/км;

$$B_T = 3000 \times 1,22 = 3660 \text{ євро}$$

Курс НБУ на день надання митної декларації дорівнює 40,5 грн./євро.

$$B_T = 3660 \times 40,5 = 148230 \text{ грн.}$$

$B_{зав.} = 50$ доларів, що відповідно до курсу 2025 грн.

$$B_{перев.} = 0,85 \text{ євро.} \times 640 \text{ км} = 544 \text{ євро.}$$

$$B_{перев.} = 544 \times 40,5 = 22032 \text{ грн.}$$

$$MB = 148230 \text{ грн} + 2025 \text{ грн} + 22032 \text{ грн} = 172287 \text{ грн.}$$

Митна вартість напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile» становить 172287 грн., приділяється особлива увага контролю за правильністю визначення митної вартості, оскільки вона є базою для оподаткування і повинна піддаватись обчисленню та підтвердженню.

4.5.2 Роль митних платежів в системі економічних відносин і порядок їх нарахування при експорті напою ультрапастеризованого вівсяного

Відповідно до [1, ст. 4] до митних платежів відносять мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів, ПДВ.

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений ПКУ та МКУ, який нараховується та сплачується відповідно до МКУ, законів України та

міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита: ввізне мито; вивізне мито; сезонне мито; особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпортний збір.

В Україні застосовуються такі види ставок мита: адвалорні – тарифні ставки, встановлені у відсотках до митної вартості оподатковуваних товарів; специфічні – тарифні ставки, встановлені в залежності від фізичних характеристик товару в натуральному вираженні (кількості, маси, об'єму чи інших характеристик); комбіновані – тарифні ставки, що поєднують специфічний і адвалорний способи розрахунку мита [33].

Допускається встановлення тарифних пільг (преференцій) щодо ставок Митного тарифу України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, зниження ставок вивізного мита або встановлення тарифних квот відповідно до законодавства України та для ввезення товарів, що походять з держав, з якими укладено відповідні міжнародні договори.

Справляння митних платежів у разі вивезення товарів з митної території України здійснюється при оформленні товарів відповідно до митного режиму експорту з моменту прийняття митним органом митної декларації.

Вивізне (експортне) мито нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України згідно до Законів України та застосовується до незначного переліку товарів, що є стратегічно важливими для України [32].

Виходячи з цього на партію напою рослинного, вивізне мито має нульову ставку, так як даний продукт не є об'єктом оподаткування при експорті.

Податок на додану вартість (ПДВ) — це непрямий податок, який входить в ціну товарів та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець.

Нарахування ПДВ за нульовою ставкою на товари здійснюється відповідно до ст. 195 Податкового Кодексу України «Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою».

За нульовою ставкою оподатковуються операції з: вивезення товарів за межі митної території України: у митному режимі експорту та/або у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим відповідно до [21, ст.86, ч.1, п. 5]; у митному режимі безмитної торгівлі; у митному режимі вільної митної зони [28].

Товари вважаються вивезеними за межі митної території України, якщо таке вивезення підтверджене в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, митною декларацією, оформленою відповідно до вимог Митного кодексу України.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що до партії напою рослинного при експорті, ПДВ становить 0%.

Таким чином, загальні платежі у вигляді заходів тарифного регулювання, щодо напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile» при переміщенні через митний кордон України не застосовуються.

4.6 Технологічна схема митного контролю та митного оформлення експорту напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile»

Одним із напрямів організації митного контролю є розробка і запровадження технологічних схем митного контролю.

Технологічна схема – це встановлена обов'язкова для виконання послідовність операцій митного контролю та митного оформлення, а також дій посадових осіб підрозділів митного органу під час здійснення цих операцій.

У дипломній роботі об'єктом переміщення через МКУ є напій ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green

Smile» ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1.) та зареєстроване у зоні діяльності Вінницької митниці ДМСУ.

Суб'єкт ТОВ «Люстдорф» підписав контракт з Efes Beverage Group, який знаходиться у Болгарії на поставку партії рослинного напою у кількості 3000 шт.

З метою полегшення безперешкодної передачі даних про міжнародну торгівлю і організації обміну розвідувальними даними щодо можливих ризиків, як на національному, так і на міжнародному рівні, урядам слід розробляти угоди про співпрацю між митними службами та іншими державними відомствами, пов'язаними з міжнародною торгівлею.

В українському законодавстві відповідно до Постанови КМУ від від 21 жовтня 2020 р. № 971 затверджено «Порядку взаємодії між декларантами, їх представниками, іншими заінтересованими особами та митними органами, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, з використанням механізму “єдиного вікна”.

З моменту, коли розпочато завантаження транспортного засобу для вивезення товару за межі митної території України, декларант надсилає до Відділу митного оформлення №1 митного поста «Орлівка» (UA500420), що знаходиться у зоні діяльності Одеської митниці, електронне повідомлення та скановані копії документів з електронним цифровим підписом.

Для здійснення митного контролю та митного оформлення партії напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile» надаються такі документи:

1. Митна декларація МД-2;
2. Контракт ЗЕД;
3. Рахунок-фактура;
4. Товаро-транспортна накладна CMR;

Інформаційна система після отримання від підприємства електронного повідомлення та сканованих копій документів перевіряє електронний цифровий підпис посадової особи підприємства. У разі позитивного результату перевірки електронного цифрового підпису інформаційна система забезпечує зберігання отриманих повідомлення і документів, інформує відповідний контролюючий орган про їх надходження шляхом розміщення відповідної інформації у веб-інтерфейсі та за наявності даних в інформаційній системі надсилає листа на адресу електронної пошти уповноваженої посадової особи за місцезнаходженням митниці відправлення.

Інформаційна система повідомляє відповідний контролюючий орган про автоматично сформовані рішення щодо здійснення відповідного виду державного контролю шляхом розміщення окремого повідомлення у веб-інтерфейсі та за наявності необхідних даних в інформаційній системі надсилає листа на адресу електронної пошти уповноваженої посадової особи за місцезнаходженням митниці відправлення та адміністратора системи контролюючого органу.

У разі автоматичного формування інформаційною системою рішення про здійснення відповідного виду державного контролю підприємство отримує право здійснити задеклароване переміщення партії сосисок, інформаційна система попереджає підприємство про необхідність дотримання законодавства суміжних держав у частині подання оригіналів міжнародних сертифікатів, тощо.

Після чого перевізник направляється до пункту пропуску на кордоні «Орлівка» (UA500420), в якому забезпечено функціонування комплексів автоматизованого контролю за переміщенням радіоактивних речовин та ядерних матеріалів, радіологічний контроль вважається завершеним, якщо товари випущені з пункту пропуску через державний кордон України для вивезення їх за межі митної території України. У такому разі інформаційна система на підставі відмітки посадової особи митного органу про пропуск

товарів автоматично формує дані про здійснення радіологічного контролю [32].

Висновки до розділу 4

Проаналізовано порядок обліку особи ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1.), яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються митним законодавством, здійснено облік ТОВ у зоні діяльності Вінницької митниці ДМСУ та внесено до Реєстру за обліковим номером - UA10019202597.

УКТ ЗЕД розроблена на базі Гармонізованої системи опису і кодування товарів і Комбінованої тарифно-статистичної номенклатури Європейської економічної співдружності. Визначено код УКТЗЕД напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile», ТМ «Люстдорф» за допомогою основних правил інтерпретації - 2202 99 19 00.

Нетарифне регулювання займає важливе місце в системі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та передбачає обов'язкове одержання дозволів на здійснення певних дій, що пов'язані з контролем за якістю та відповідністю товарів національним вимогам, так у зв'язку з експортом напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile», ТМ «Люстдорф» за принципом «Єдине вікно» не застосовуються заходи нетарифного регулювання, але виконуються вимоги країни – імпортера: контроль за забруднювачами харчових продуктів; контроль за залишками пестицидів у продуктах рослинного й тваринного походження, призначених для споживання людиною; контроль за залишками ветеринарних медичних препаратів у тваринах та продуктах тваринного походження, призначених для споживання людиною; контроль здоров'я продукції тваринного походження, призначеної для споживання людиною;

виконання вимог щодо маркування харчових продуктів та простежуваність, відповідність та відповідальність у харчовій продукції.

Країна походження товару визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Було встановлено країну походження напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile», ТМ «Люстдорф», це Україна, так як це харчова продукція. Для підтвердження країни походження експортеру необхідно надати сертифікат походження товару форми EUR.1.

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари та є базою для оподаткування митними платежами. Митна вартість партії рослинного напою при експорті складає 172287 грн. Нарахування, що стягуються при експорті Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм 2,5% жиру «Green Smile» дорівнюють нульовим ставкам експортного мита та ПДВ.

Розроблено технологічну схему митного контролю та митного оформлення при експорті рослинного молока. Експортером є національний товаровиробник Фірма ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1), що зареєстровано у зоні діяльності Вінницької митниці ДМСУ здійснює митне оформлення партії товару у ВМО №1 митного поста «Орлівка» (UA500420) за принципом «Єдине вікно» після чого товар під митним контролем переміщується через пункту пропуску на кордоні з Румунією.

РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ

5.1 Загальна характеристика охорони праці

Охорона праці - це система законодавчих, організаційно-технічних, соціально-економічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних мір і засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я й працездатності людини в процесі праці.

Завдання охорони праці - звести до мінімуму ймовірність поразки робітника під дією небезпечного виробничого фактора або захворювання під дією шкідливого виробничого фактора, при цьому одночасно забезпечити досить комфортні умови при максимальній продуктивності праці.

Закон України «Про охорону праці» визначає основні положення з реалізації конституційного права громадян на охорону їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності; регулює взаємини між адміністрацією і працівником в незалежності від форм власності; встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Згідно закону України «Про підприємства в Україні» усі роботодавці повинні турбуватись про дотримання у своїй діяльності вимог законів України стосовно охорони праці та навколишнього природного середовища.

Основними документами нормативної бази щодо питань охорони праці на підприємствах є: Конституція України, Закон України «Про охорону

праці», Закон України «Про охорону здоров'я», Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про охорону навколишнього середовища»; спеціальними законодавчими актами є Державні нормативні акти про охорону праці, Державні стандарти Системи стандартів безпеки праці, Будівельні норми і правила, Санітарні норми, Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів та інші нормативні документи.

5.2 Вимоги з охорони праці на об'єктах роздрібно́ї торгівлі

Робота з охорони праці (далі – ОП) на об'єкті роздрібно́ї торгівлі здійснюється відповідно до Законів України: «Про охорону праці», «Про пожежну безпеку», «Про споживчу кооперацію», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» і діючими положеннями про службу охорони праці і службу пожежної безпеки.

За безпечність конструкції, правильність вибору матеріалу, якість виготовлення, монтаж, наладку, ремонт і технічне діагностування, а також відповідність об'єкта Правилам охорони праці для об'єктів роздрібно́ї торгівлі відповідає підприємство, установа, організація (незалежно від форм власності та відомчої належності), яке виконує відповідні роботи.

Власник (керівник) об'єкта роздрібно́ї торгівлі та інші посадові особи несуть персональну відповідальність за виконання вимог Правил, в межах покладених на них завдань і функціональних обов'язків, відповідно до чинного законодавства. Власник (керівник) зобов'язаний: створити службу охорони праці або призначити посадову особу, яка повинна забезпечувати:

- Вирішення конкретних питань з ОП;
- Затвердити інструкції про обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій;
- Створити в кожному структурному підрозділі і на робочому місці умови праці відповідно до вимог нормативних актів, забезпечити дотримання прав працівників, гарантованих законодавством про ОП та пожежної безпеки;

- Розробляти і затверджувати положення, інструкції, інші нормативні акти про ОП та пожежної безпеки які діють в межах об'єкта і встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників;
- Забезпечувати організацію і проведення медичних оглядів працівників;
- Забезпечувати організацію навчання і перевірку знань працівників з питань ОП;
- Здійснювати постійний контроль за дотриманням працівниками технологічних процесів, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці та пожежної безпеки.

Працівники роздрібної торгівлі повинні проходити медичні огляди згідно з порядком і термінами встановленим Положенням про медичний огляд працівників певних категорій.

Всі працівники при прийомі на роботу або переведенні на іншу ділянку, а також в процесі роботи на об'єкті повинні проходити навчання відповідно до Типового положенням про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці та Типовим положенням про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, установах і організаціях України.

Навчання працівників передбачає інструктаж з питань охорони праці, пожежної безпеки, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, вивчення правил поведінки при виникненні аварій на об'єкті.

Працівники допускаються до самостійної роботи тільки після вступного інструктажу, навчання і перевірки теоретичних знань, первинного інструктажу на робочому місці, стажування і набуття навичок безпечних методів праці.

Для перевірки знань працівників з питань ОП та пожежної безпеки на об'єкті наказом власника (керівника) створюється комісія, яку очолює його заступник (головний інженер).

Результати перевірки знань працівників з питань ОП оформляються протоколом. Особам, які при перевірці знань показали задовільні результати, видаються посвідчення. В разі незадовільних результатів працівники повинні пройти повторну перевірку протягом місяця.

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань, пригод, що виникли на об'єкті роздрібної торгівлі, має проводитися в порядку, передбаченому в Положенні про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в організаціях.

Особи, винні в порушенні цих Правил, несуть дисциплінарну, адміністративну, матеріальну, кримінальну відповідальність відповідно до чинного законодавства.

В адміністративних і побутових приміщеннях забороняється: прибирати із застосуванням бензина, газу та інших легкозаймистих і горючих речовин; відігрівати замерзші трубопроводи паяльними лампами чи іншими способами з застосуванням відкритого вогню. Забороняється проводити перепланування приміщень без погодження з органами Державного пожежного нагляду.

Вимоги до облаштування і утримання торгових приміщень і території підприємства:

- Автомобільні дороги і проїзди на території об'єкту господарювання повинні забезпечувати проїзд до пожежних вододжерел і засобів пожежогасіння, а також до будівель і споруд;
- Між будівлями повинні бути протипожежні розриви, величина яких залежить від ступеня вогнестійкості будівель;
- Сміття і виробничі відходи необхідно систематично видаляти на спеціально відведені ділянки;

- Забороняється спалювання тари і пакувальних матеріалів на території об'єкта;
- Здійснювати зберігання горючих товарів або вогнетривких товарів у горючій упаковці у приміщеннях, що не мають віконних отворів або шахт димовидалення, не допускається;
- Зберігання товарів, що мають підвищену пожежну небезпеку, не повинно проводитись спільно з іншими товарами. Для їх зберігання в магазині має виділятися спеціальне приміщення (комірчина);
- Проводити вогневі роботи під час перебування людей в торгових залах заборонено;
- У магазинах з великою кількістю покупців доставка товарів на робочі місця повинна проводитися до відкриття магазину;
- У робочий час завантаження товарів та вивантаження тари має здійснюватися з тильного боку магазинів і не перешкоджати виходу покупців з торгових залів;
- Горищні приміщення мають утримуватись в чистоті і замикатись на замок із зазначенням на двері місця зберігання ключа;
- Куріння в складах і торгових приміщеннях забороняється. Палити дозволяється тільки в спеціально відведених та обладнаних засобами пожежогасіння місцях з вивішеною написом «Місце для куріння».

Вимоги охорони праці до робочих місць персоналу:

- Організація робочого місця повинна забезпечувати найменші втрати сил і часу продавця на виконання технологічних процесів;
- Робочі місця продавців повинні оснащуватися необхідним обладнанням та інвентарем відповідно до норм технічного оснащення торгових об'єктів;
- Працівник повинен до початку роботи перевірити своє робоче місце, справність торгово-технологічного обладнання, інвентарю та пристосувань, при виявленні пошкоджень або несправності поставити до відома власника (керівника) об'єкта;

- Робоче місце має утримуватися в чистоті, захащення робочих місць і проходів не допускається;
- Робоче місце продавця повинно розташовуватися з розрахунком найбільш зручного зв'язку з підсобними приміщеннями;
- Робочий запас товару повинен розташовуватися в радіусі зони максимальної досяжності;
- Вся порожня тара повинна забиратися з робочого місця і складуватися в спеціально відведених для цього місцях;
- На робочому місці продавця повинні бути встановлені зручні стільці для відпочинку. Не дозволяється використовувати для цих цілей ящики та інші випадкові предмети.

Вимоги охорони праці до торгово-технологічного обладнання:

На кожному об'єкті повинні бути інструкції з безпечної експлуатації обладнання, розроблені і затверджені власником (керівником) та погоджені з профспілковим комітетом;

Працівники, допущені до роботи на обладнанні, повинні бути забезпечені і ознайомлені під розписку з інструкцією з експлуатації даного виду обладнання. Не допускаються до експлуатації обладнання сторонні особи та особи без необхідних знань для роботи з устаткуванням;

Експлуатація холодильного обладнання та установок на об'єктах роздрібної торгівлі повинна здійснюватися з вимогами ГОСТ 12.2.003-91, ГОСТ 23833-79 ;

Всі холодильні установки на підприємствах продовольчої торгівлі повинні бути оснащені термометрами для контролю температурного режиму зберігання харчових продуктів;

Ваговимірювальне обладнання повинно відповідати метрологічним, торгово-експлуатаційним і санітарно-гігієнічним вимогам, мати повірочне тавро органів Держстандарту України, інвентарний номер і закріплюватися за працівниками, які ними користуються;

Інвентар та інструменти повинні бути виготовлені з матеріалів, дозволених органами охорони здоров'я для контакту з харчовими продуктами, що легко піддаються миттю і дезінфекції;

Для кожного виду продуктів повинні бути окремі обробні дошки і ножі з чітким маркуванням, які повинні зберігатися у відповідних відділах на спеціально відведених місцях;

Спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.4.011-89;

Власник (керівник) компенсує працівникові витрати на придбання спецодягу та інших засобів індивідуального захисту, якщо встановлений нормами строк видачі цих засобів порушено і працівник був змушений придбати їх за власні кошти;

Немеханічне обладнання та тара мають відповідати ГОСТ 14757-81.

Загалом у ДСТУ 4458:2005 зазначено, що вимоги безпеки, якими треба керуватися під час виробництва концентратів, встановлені у ДСП 4.4.4.011 та ДНАОП 1.8.20-1.05

Загальні вимоги безпеки під час проведення технологічного процесу виробництва концентратів мають бути згідно з ГОСТ 12.3.002. Технологічне устаткування за показниками безпеки повинно відповідати вимогам ГОСТ 12.2.003. Рівень шуму повинен відповідати вимогам ГОСТ 12.1.003[35-38].

5.3 Охорона навколишнього середовища

До найактуальніших проблем сьогодення слід віднести проблеми екології навколишнього середовища. Розвиток цивілізації та науково-технічного прогресу, зростання обсягів виробництва та його відходів загострюють проблему стосунків між природою та суспільством.

Значне місце серед природоохоронних заходів займає впровадження безвідходного виробництва, так як значна частка викидів містить поживні речовини, які після повернення в технологічний цикл можна використовувати для харчових та технічних продуктів, для добрив.

Відходи пакувальних матеріалів збираються в контейнери, які потім відвозяться й утилізуються. Для перевезення продукції використовується автотранспорт, що працює на газі чи дизельному пальному. Для внутрішньо-цехових перевезень використовуються візки з підйомними вилами (рокли).

Каналізаційний стік від виробництва поступає до зовнішньої каналізаційної мережі підприємства. Стічні води підлягають очищенню і повинні відповідати вимогам СанПиН 4630.

Аналіз і зіставлення видів і рівнів впливу на оточуюче середовище виробництв, що організовані, показують, що заходи по використанню прогресивних технологічних процесів і обладнання, утилізація відходів виробництва дозволяє зробити висновок про екологічну безпеку виробництва при дотриманні адміністрацією, будівельними та суміжними організаціями, які беруть участь в організації ділянки по виробництву, всіх існуючих норм і правил, пов'язаних з екологічною безпекою об'єкта.

Дрібні ремонтні роботи та роботи по технічному обслуговуванні технологічного обладнання передбачаються виконуватися на місці. Дрібні відходи від ремонту разом з іншим побутовим сміттям будуть вивозитися з території підприємства у сміттєзбиральних машинах на звалище.

Середні та капітальні ремонти передбачається виконуватися на спеціалізованих підприємствах.

Тара передбачається одноразова, яка буде утилізуватися споживачами продукції. Інших відходів не передбачається.

Технічне переоснащення здійснюється на існуючих площах об'єкта роздрібної торгівлі. Будь-якого суттєвого впливу на якість ґрунтів на виділеній ділянці та на навколишнє середовище від діяльності підприємства не передбачається. Охорону ґрунту від забруднення побутовими та промисловими відходами проводять відповідно до вимог СанПиН 42-128-4690 [35-38].

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Ринок рослинного молока почав активно розвиватись з 2017 року. З того моменту обсяг імпорту динамічно зростає. Переважно, продукція надходить з Бельгії, Італії та Польщі. Ринок рослинного молока після стрімкого розвитку, в 2022 році зазнав суттєве скорочення ємності. Це є вагомий показник, що вказує на те, що ринок не зміг впоратись з викликами попереднього року. Домінуючим продуктом є молоко з сої – займає більше половини частки ринку серед усього асортименту товарів, який є немалим: молоко з вівса, рису, кокосу, з фруктовими та вітамінними добавками. Не зважаючи на негативні фактори, ринок рослинних продуктів відновлюється, в перспективі прогнозується його поступове зростання. Очікується, що ринок рослинного молока все ж зростатиме у 2023-2025 роках, з прогнозованими темпами приросту 25% і 20% відповідно.

2. Споживчі властивості - це властивості, які проявляються в процесі споживання або використання товару споживачем. До споживчих властивостей рослинних напоїв відносяться: харчова цінність, безпека, кулінарно-технологічні, ергономічні, естетичні, екологічні властивості. Хімічний склад визначає функціональні та технологічні властивості. У рослинних напоїв основними властивостями є специфічний вплив на організм (відсутність лактози), збагачений хімічний склад, поживна цінність, користь для здоров'я, смак та аромат, інші.

3. Асортимент рослинних напоїв представлений дуже великою кількістю рослинних напоїв (аналогів молока), а також вершків на основі рослинних напоїв та інших аналогічних товарів. За видом сировини зустрічаються рослинні напої на основі вівса, рису, сої, кокосового молока, мигдалю та ін. Основні види упаковки – тетрапак (для більшості видів рослинних напоїв), а також жерстяні банки (в основному для кокосового молока). Загалом можна підсумувати, що асортимент рослинних напоїв в інтернет магазині «Розетка» є набагато більшим, ніж в супермаркетах Таврія В та Обжора.

4. Усі зразки рослинних напоїв упаковані в ідентичну тару об'ємом 1 л, які виготовлені з полімерних матеріалів і картону. Деформації та пошкодження споживчої тари відсутні. Зразки є зручними за всіма показниками, що визначались, За ергономічними показниками оцінка зразків висока. На маркуванні зразків 3 та 4 (ТМ «YOMMY» та ТМ «Via Mia») не вказано спосіб теплової обробки продукту (пастеризований, ультрапастеризований або стерилізований). Отже відповідним є маркування лише в двох з п'яти досліджуваних зразків, а саме в зразку 2 та зразку 5. Найбільш повним маркування було саме в зразку 2 українського виробника ТОВ «Люстдорф» торгова марка «Green Smile».

5. За результатами дослідження органолептичних показників якості встановлено, що зразок 1 має низькі показники якості - смак трохи кислуватий, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії . Зразок 2 мав найкращий смак – приємний, солодкуватий, з присмаком зерна вівса та рослинної олії. Зразок 3 мав невиражений смак, водянистий, кислуватий, з післясмаком прогірклої рослинної олії, що є невідповідним. Зразки 4 та 5 мали схожі показники - смак злегка солодкуватий, не дуже насичений, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії. Фізико-хімічні показники якості рослинних напоїв відповідали даним, зазначеним на маркуванні зразків.

6. Визначено код УКТЗЕД напою вівсяного ТМ «Люстдорф» за допомогою основних правил інтерпретації - 2202 99 19 00. У зв'язку з експортом напою вівсяного «Green Smile» за принципом «Єдине вікно» не застосовуються заходи нетарифного регулювання, але виконуються вимоги країни – імпортера: контроль за забруднювачами харчових продуктів; контроль за залишками пестицидів та ін. Для підтвердження країни походження експортеру необхідно надати сертифікат походження товару форми EUR.1. Митна вартість партії рослинного напою при експорті складає 172287 грн

Розроблено технологічну схему митного контролю та митного оформлення при експорті рослинного молока. Експортером є національний товаровиробник Фірма ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1), що зареєстровано у зоні діяльності Вінницької митниці ДМСУ здійснює митне оформлення партії товару у ВМО №1 митного поста «Орлівка» (UA500420) за принципом «Єдине вікно» після чого товар під митним контролем переміщується через пункту пропуску на кордоні з Румунією.

7. Згідно закону України «Про підприємства в Україні» усі роботодавці повинні турбуватись про дотримання у своїй діяльності вимог законів України стосовно охорони праці та навколишнього природного середовища.

Основними документами нормативної бази щодо питань охорони праці на підприємствах є: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Закон України «Про охорону здоров'я», Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про охорону навколишнього середовища»; спеціальними законодавчими актами є Державні нормативні акти про охорону праці, Державні стандарти Системи стандартів безпеки праці, Будівельні норми і правила, Санітарні норми, Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів та інші нормативні документи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Борисенко, О. С., & Романенко, О. В. (2020). Сучасні тенденції розвитку ринку молочної продукції. *Інфраструктура ринку. Економіка та управління національним господарством*, 64-68.
2. Перші рослинні напої в Україні. URL: <https://www.loostdorf.com/press-center/liniyka-roslynnykh-napoyiv-ideal-nemoloko/>
3. Аналіз ринку рослинного молока. 2021 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-rastitelnogo-moloka-ukrainy-2021-god>
4. Українці почали пити в 14 разів більше рослинного молока. URL: <https://newfood.media/2021/06/28/ukraintsi-pochaly-pyty-v-14-raziv-bilshe-roslynnoho-moloka-dominuie-vivsiane-y-soieve/>
5. Товарний знак веганських і вегетаріанських продуктів URL: <https://www.v-label.com/uk/>
6. Експорт як порятунок URL: <https://agroportal.ua/publishing/analitika/eksport-yak-poryatunok-dlya-galuzi-ukrajinski-molochniki-za-eksportnimi-pokaznikami-nazdoganyayut-polyakiv>
7. Дослідження ринку рослинного молока в Україні. 2021 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/issledovanie-rynka-rastitelnogo-moloka-v-ukraine-2020-god>
8. Названо основні тренди на ринку рослинного молока України URL: <https://agroportal.ua/news/ukraina/nazvany-osnovnye-trendy-na-rynke-rastitelnogo-moloka-ukrainy>
9. «Вітмарк-Україна» запускає виробництво рослинного молока Vega Milk URL: <https://vitmark.com/news/vitmark-ukraina-zapuskaie-virobnic>
10. Українська компанія вироблятиме веганське молоко URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/02/10/656863/>

11. Стан світового ринку альтернативних молочних продуктів URL: <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/782>

12. В Україні вперше запустили випуск рослинного молока! URL: <https://ufexpo.org/uk>

13. В Україні поступово розвивається ринок рослинного молока URL: <https://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/21968-v-ukraini-postupovo-rozvyvaietsia-rynok-roslynnoho-moloka.html>

14. Огляд ринку молока в світі. Квітень 2022 URL: <http://milkuua.info/uk/post/oglad-rinku-moloka-v-sviti-kviten-2022>

15. Ринок вегетаріанських продуктів в Україні: тренди URL: <https://proconsulting.ua/ua/pressroom/rynok-vegetarianskih-produktov-v-ukraine-trendy>

16. Аналіз торгівлі товарами між Україною та ЄС в рамках ПВЗВТ: поточний стан та перспективи для лібералізації URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/DCFTA-Commodities-2022-16-05.pdf>

17. Басюркіна Н.Й. Кон'юнктура світових ринків товарів та послуг : конспект лекцій для бакалаврів спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» денної та заочної форм навчання. Одеса: ОНТУ, 2023. – 27 с.

18. Товарознавство споживчих товарів. Пакування. Митне оформлення: навч. посібник у 2 частинах. Я.Г. Верхівкер та інші. Херсон: Олді+, 2022, 324 с. <https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1836835>

19. Товарознавство споживчих товарів. Пакування. Митне оформлення. Лабораторний практикум до виконання лабораторних, практичних та самостійних робіт студентами СВО «Бакалавр» та «Магістр». Я.Г. Верхівкер та інші. Херсон: Олді+, 2021, 308 с. <https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1688690>

20. Кокосовий горіх як сировина для виготовлення рослинного молока.
Пенкальська М.С., Павлюченко О.С., Фурманова Ю.П.

<https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/32842/1/2.pdf>

21. Митний кодекс України [Текст]: Документ 4495-17, чинний від 13 березня 2012 року , поточна редакція - від 19.04.2018, підстава 2375-19
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

22. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи: Документ № 552, чинний від 15.06.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0807-15#Text>

23. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті :[Електронний ресурс]/ Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності// URL: <https://uk.wikipedia.org/>

24. Закон України «Про Митний тариф України» [Текст]: Документ 584-22, чинний від 19 вересня 2013 року, поточна редакція - від 01.01.2022, підстава 2245-19 URL: <https://qdpro.com.ua/uk/document/68027>

25. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : Історія виникнення УКТ ЗЕД// Режим доступу до журн.: URL: www.proagro.com.ua

26. Постанова КМ України " Про затвердження Порядку взаємодії між декларантами, їх представниками, іншими заінтересованими особами та митними органами, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, з використанням механізму “єдиного вікна” та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов

Кабінету Міністрів України" [Текст]: Документ № 971, чинний від 21.10.2020
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2020-%D0%BF#Text>

27. Постанова КМ України " Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту)" [Текст]: Документ № 960, чинний від 21.10.2018, URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF#Text>

28. Постанова КМУ від 15.11.2019 № 1177 «Деякі питання реалізації Закону України "Про карантин рослин» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1177-2019-%D0%BF#Text>

29. Закон України від 30.06.1993 № 3348-XII «Про карантин рослин» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>

30. Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Текст]: Документ №959-12 чинний від 16 квітня 1991 року, поточна редакція — від 03.01.2017, підстава 1724-19 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

31. Постанова КМ України "Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік" [Текст]: Документ № 1466, чинний, поточна редакція — прийняття від 27.12.2022 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-perelikiv-tovariv-eksport-ta-import-iakykh-pidliahaie-litsenzuvanniu-s1466-271222>

32. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) [Текст]: Документ №995-264 чинний від 30.10.1947 р., поточна редакція — від 15.04.1994, підстава 981-003 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text

33. Податковий кодекс України [Текст]: Документ 2755-17, чинний від 02.12.2010, поточна редакція — від 19.04.2018, підстава 2374-19 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

34. Наказ Міністерства фінансів України «Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» [Текст]:

Документ № 651 чинний, поточна редакція — прийняття від 30.05.2012 URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12#Text>

35. Заїченко В. І. «Основи охорони праці» /Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва. ім. О. М. Бекетова – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 120с.

36. Правила охорони праці для об'єктів роздрібної торгівлі URL:
<https://kadrovik.isu.net.ua/news/514571-pravila-okhoroni-praci-dlya-obektiv-rozdribnoi-torgivli>

37. Охорона довкілля на підприємстві URL:
<https://economy.rv.ua/ohorona-dovkillia/platnikam-eko-podatku/kompleksni-planu-z-ohorony-navkolyshn>

38. Охорона навколишнього середовища URL: <https://pu.org.ua/>

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

**ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

на тему: «Аналіз ринку рослинних напоїв, дослідження їх споживних властивостей та митні формальності при перетині митного кордону України»»

Здобувач _____ Пономар Віктор Віталійович
Підпис

Керівник: _____ к.т.н., доцент Памбук С.А.
Підпис

Одеса – 2023 р.

ЗАЯВА**про взяття на облік особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи**

+ Взяття на облік Внесення змін

(необхідне позначити знаком «V» або «+»)

+ Юридична особа Фізична особа – підприємець

Уповноважений учасник договору про спільну діяльність Відокремлений підрозділ іноземних компаній, організацій

Оператор угоди про розподіл продукції Виконавець проекту (програм) міжнародної технічної допомоги

Інша особа (вказати): Дипломатична місія

(необхідне позначити знаком «V» або «+»)

1 Найменування (власне ім'я, прізвище) особи

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛЮСТДОРФ»

2 Ідентифікаційний код Серія та номер паспорта*
(необхідне підкреслити або обвести)

1 9 2 0 2 5 9 7

3 Відомості про керівника (фізичні особи – підприємці не заповнюють)

(власне ім'я, прізвище та реєстраційний номер облікової картки платника податків / серія та номер паспорта*)

Кропивницький Павло Олександрович

2 3 1 5 7 1 9 6 0 1

(за наявності зазначається РНОКПП)

4 Номер EORI** (заповнюється за наявності)

5 Контактні дані особи (заповнюється за бажанням)

Телефон:	066-58-347-99
Факс:	
Електронна пошта***:	Lustdorf@gmail.com_

6 Відомості про уповноважених осіб (представників)****:

№ з/п	Власне ім'я, прізвище уповноваженої особи	Реєстраційний номер облікової картки / серія та номер паспорта*	Телефон	Відмітка «надане право» / «відкликане право» представляти інтереси
1				
2				
...				

Мені відомо, що відповідно до частини другої статті 11 Митного кодексу України обробка персональних даних осіб, відомості про яких отримані митними органами, здійснюється без згоди таких осіб. Мені відомо, що обліковий номер, назва та адреса особи, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, будуть оприлюднені у порядку, передбаченому статтею 10¹ Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Інформація, наведена в реєстраційній заяві, є достовірною.

Директор (посада)	_____ (підпис)	Павло Кропивницький (власне ім'я, прізвище)										
М П (за наявності) Заява подана (необхідне позначити знаком «V» або «+»):		15 квітня 2015 року (дата)										
☐	Посадовою особою особи											
☐ +	Надіслано поштою											
☐	Представником за довіреністю											
_____ (власне ім'я, прізвище представника та його підпис)												
_____ (дата та номер довіреності)												
☐	Агентом з митного оформлення											
_____ (власне ім'я, прізвище агента та його підпис)												
_____ (дата та номер договору)												
<table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table>											_____ (назва митного брокера)	
(код ЄДРПОУ / ДРФО)												
Дозвіл від _____ 20__ року серія <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table> № <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table>												

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб – платників податків, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта.

** EORI (Economic Operators Registrations and Identifications number) – номер реєстрації і ідентифікації економічних операторів, присвоєний компетентним органом держави – члена ЄС.

*** Обов'язково зазначається при наданні електронних документів та відомостей.

**** Кількість рядків у цьому розділі відповідає кількості уповноважених осіб, про яких надаються відомості.

ПОВІДОМЛЕННЯ
про взяття на облік особи-резидента,
яка під час провадження своєї діяльності
є учасником відносин, що регулюються
законодавством України з питань митної справи

1**Найменування (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)) особи**

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛЮСТДОРФ»

15 квітня 2015 року взято на централізований облік у Державній митній службі України з присвоєнням облікового номера:

U

A

10019202597

2**Митні формальності з обліку здійснено:**

(посадова особа відповідного підрозділу та назва митниці або запис: «засобами інформаційно-телекомунікаційної системи митних органів»)

Вінницька митниця ДМСУ

Відповідно до частини п'ятої статті 455 Митного кодексу України обліковий номер особи є дійсним на всій митній території України.

Контракт № 25/23

Вінниця

«02» 10 2023

Компанія ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1), надалі іменована "Продавець" в особі Кропивницький Павло Олександрович, що діє на підставі статуту, та «Anadolu Efes» Efes Beverage Group, Болгарія що називається надалі "Покупець" в особі Петер Дончов - генерального директора, що діє на підставі статуту, підписали цей контракт про наступне:

1. Предмет контракту

Продавець зобов'язується відвантажити, а Покупець – купити на умовах (FCA) згідно з Інкотермс-2020 партію напою ультрапастеризованого вівсяного, збагаченого кальцієм 2,5% жиру «Green Smile», на загальну суму 4254 євро у строк до 01.01.2024 року.

2. Вартість за Контрактом

Всі ціни на товари обговорюються в пропозиціях Продавця та позначаються в євро. Продавець має право змінювати ціни за умови оповіщення Покупця про майбутню зміну не менш як за два тижні.

Загальна вартість цього Контракту 4254 євро залишається незмінною, навіть якщо Продавець змінює ціни протягом терміну дії Контракту. Усі витрати, включаючи митні, після підписання та виконання Контракту сплачуються сторонами на територіях своїх країн.

3. Умови постачання

Постачання Товару здійснюється партією, сформованою на підставі замовлення Покупця та наявності Товару на складі Продавця. Замовлення вважається ухваленим до виконання, якщо Продавець виставив Покупцеві попередній інвойс.

Інвойс набирає чинності з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату цього інвойсу. Продавець зобов'язується протягом 5 днів з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату за виставленим інвойсом відвантажити Товар зі складу Виробника. Продавець зобов'язаний сповістити Покупця про факт відвантаження

Contract № 25/23

Vinnitsa

«02» 10 2023

The company Lyustdorf LLC (Ukraine, 22700, Vinnytsia Region, Illintsi, Kotsyubynskogo St., Building 1), hereinafter referred to as the "Seller" in the person of Pavlo Oleksandrovych Kropivnytskyi, operating on the basis of the charter, and "Anadolu Efes" Efes Beverage Group, Bulgaria, hereinafter referred to as "Buyer" represented by Peter Donchov - the general director, acting on the basis of the charter, signed this contract on the following:

1. Subject of the contract

The Seller undertakes to ship, and the Buyer - to buy on the terms (FCA) in accordance with Incoterms-2020 a drink of ultra-pasteurized oats, enriched with calcium 2.5% fat "Green Smile", for the total amount of 4254 euros until January 1, 2024.

2. Price and total amount of the contract

All prices for goods are discussed in the Seller's offers and are indicated in euros. The Seller has the right to change prices, provided that the Buyer is notified of the future change at least two weeks in advance.

The total value of this Contract of EUR 4,254 remains unchanged even if the Seller changes the prices during the term of the Contract.

All costs, including customs, after the signing and execution of the Contract are paid by the parties in the territories of their countries.

3. Terms of delivery

Delivery terms: delivery basis. GOODS are delivered in lots formed in the assortment, based on BUYER's orders and availability of GOODS in the SELLER's stock.

The order considered to be implemented if the SELLER makes out a pro forma invoice to the BUYER. Invoice comes into power after the BUYER confirms its payment. The SELLER shall ship the GOODS from manufacturer warehouse within 5 days after BUYER's confirmation of the invoice.

The SELLER shall inform the BUYER of the fact of shipment as soon as possible and shall provide following information: Date of

Товару в найкоротші терміни, повідомивши такі дані: дату відвантаження, номер Контракту, найменування засобу доставки, номер товаросупровідного документа, опис, кількість та вагу відвантаженого Товару.

У разі якщо Продавець не відвантажив товар протягом 5 днів з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату за виставленим інвойсом, він зобов'язаний сплатити покупцю 0,1% від вартості замовлення за кожен день затримки.

У разі якщо Продавець не здійснив відвантаження товару протягом 30 днів з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату за виставленим інвойсом, Покупець має право відмовитися від замовленого товару. Право власності на Товар переходить до Покупця у момент перетину митного кордону у п.п. Орлівка (відповідно до базису поставки - FCA).

4. Умови оплати

Покупець оплачує 100% від суми, зазначеної в інвойсі, протягом 90 календарних днів після завершення оформлення документів з митного очищення вантажу. У разі прострочення платежу Покупець повинен сплатити Продавцю пені у розмірі 0,1% від простроченої суми за кожний день прострочення. Авансові платежі можливі за згодою сторін. У разі непоставки товару Продавець повертає суму авансового платежу не пізніше ніж за 90 днів з дня авансу. Усі платежі за цим контрактом здійснюються в євро банківським переказом.

5. Пакування та маркування

Товари повинні бути упаковані відповідно до вимог кожного виду Товару. Зовнішня та внутрішня упаковка повинні забезпечувати захист від псування, пошкоджень та атмосферних впливів.

Ящики, в які упакований товар, повинні бути відмарковані з трьох сторін: верхньої та двох протилежних одна одній бічних сторін. Усі супровідні документи, як і маркування та технічна документація, повинні бути складені англійською мовою.

6. Приймання

Товар вважається доставленим Продавцем та прийнятим Покупцем: за кількістю – відповідно до супровідних документів;

shipment; Contract No.; Name of Vessel, No. of Document of Title, Description, Number and Weight of the GOODS.

In case the GOODS are not shipped within 5 days after BUYER's confirmation of the Invoice, the SELLER is to pay the BUYER the fine 0,1% of the cost of non-shipped GOODS.

In case the GOODS are not shipped within 30 days after BUYER's confirmation of the Invoice, the BUYER has a right to refuse these GOODS. The right of ownership for the GOODS shall pass to the BUYER at the moment of at the time of crossing the customs border in p.p. Orlivka (according to the basis of delivery - FCA).

4. Terms of payment

The BUYER shall pay 100% of the Invoice within 90 calendar days after executing records on customs clearance is completed.

If failing to pay on time, the BUYER is to pay the SELLER the fine 0,1% of the Invoice, which was not paid on time.

Payments in advance are available if both parties have agreed. In case of non-delivery SELLER is to reimburse the amount of the payment in advance not later than 90 days from the day BUYER made the payment.

4.2. All payments under this Contract are made in US dollars by bank remittance to the SELLER's account.

5. Packing and Marking

The GOODS shall be packed and marked in accordance with the demands of each kind of the GOODS.

Internal and external packing shall secure full safety of the GOODS and protect them against any breakage and damage as well as atmospheric effects. Each carton used for packing the GOODS shall be marked three sides: top one and two opposite to each other side sides. All the covering documents such as Marking and Technical Documentation shall be written down in English.

6. Acceptance of the GOODS

The GOODS are considered as delivered by the SELLER and accepted by the BUYER: as to number of packages - according to

за якістю – відповідно до сертифікату якості Продавця.

Остаточне приймання виконується країни Покупця. Товари приймаються: за кількістю місць – на момент отримання Товару від Експедитора (Перевізника); за кількістю вмісту в упаковці - не пізніше двох тижнів після отримання Товару, а також на момент відкриття упаковки; за якістю – пізніше місяця після розкриття упаковки.

Приймання виконується уповноваженим представником Покупця із запрошенням за необхідності представника Торгової палати (на вибір Покупця) з оформленням акта приймання.

7. Якість та гарантії

Якість Товару має бути повною відповідно до Сертифікату якості виробника. Для Товару, якості якого вимагають спеціальних гарантій, встановлюється гарантійний термін 12 місяців із дня поставки. Якщо протягом гарантійного терміну Товар, поставлений Продавцем, виявить дефекти чи невідповідність умовам Контракту, Продавець зобов'язаний усунути дефект чи замінити дефектні компоненти власним коштом. Доставка дефектних товарів під час повернення виконується з допомогою Покупця.

8. Претензії

Покупець може висунути Продавцю претензії щодо кількості та якості Товару протягом двох тижнів від дня приймання.

Для Товару, забезпеченого гарантійним періодом, претензії щодо якості можуть бути висунуті протягом місяця після закінчення гарантійного строку за умови, що Покупець виявив дефекти протягом гарантійного строку. Претензії підтверджуються Актом експертизи Торгово-промислових палат України.

Продавець повинен задовольнити претензію, що виникла, протягом 20 днів з моменту її отримання.

9. Форс-мажор

У разі обставин, які унеможливають часткове або повне виконання Контрактних зобов'язань будь-якої зі сторін, а саме: пожежа, стихійні лиха, війна або бойові дії, ембаргода виконання Контрактних зобов'язань змінюється відповідно до тривалості впливу таких обставин.

shipment documents; as to quality - according to the Quality Certificate issued by the SELLER. Final acceptance is to be made in the territory of the BUYER. The GOODS are being accepted:

as to quality_- not later than one month after opening the package. Acceptance of the GOODS shall be made by the official representative of the BUYER in the presence of, if necessary, the official representative of the Chamber of Commerce (at BUYER's discretion) with the execution of the report of acceptance.

7. Quality and Warranty

The quality of the GOODS shall conform to the Quality Certificate issued by the supplier. For the GOODS being in need of special warranty, the warranty period is fixed within 12 months from the date of delivery. Should the GOODS within the guarantee period prove to be defective or not corresponding to the Terms and Conditions of the Present Contract, the SELLER shall eliminate defects or replace defective parts. The costs on the delivery of defective parts back to the SELLER are covered by the BUYER.

8. Claims

The BUYER can claim the SELLER for quantity as well as for quality within two weeks from the date of acceptance. For the GOODS ensured by a warranty period claims can be made 30 days after warranty period expires in case if the BUYER has found defects within this warranty period. The claims must be proved by the Certificate drawn up by a competent independent expert Organization.

The SELLER is to examine and fulfill the claim within 20 days on receipt of the claim.

9. Force-majeur

If in the case of the Force-majeur circumstances, namely fire, natural calamity, blockade, embargo on exports or Imports, or some other ones not dependent on the Parties, the full or partial execution of this Contract becomes impossible by any of the participants, the period of the obligations execution is

Якщо такі обставини тривають більше трьох місяців, кожна зі сторін має право відмовитися від подальшого виконання Контрактних зобов'язань, і в цьому випадку жодна із сторін не має права вимагати відшкодування збитків.

Сторона, яка перебуває під впливом обставин, які унеможливають виконання Контрактних зобов'язань, повинна інформувати іншу сторону про настання або закінчення таких обставин протягом п'яти днів. Документи з Торгової палати країн Продавця та Покупця відповідно підтверджуватимуть очевидність вищезгаданих обставин, їх наявність та тривалість.

10. Інші умови

Продавець має право передачі Контрактних зобов'язань третій стороні та повинен повідомити про це Покупця повідомленням факсом.

Цей Контракт може бути змінено або розірвано лише з оформленням письмової угоди сторін.

Будь-які зміни та доповнення до цього Контракту є його невід'ємною частиною та дійсні лише у випадку, якщо вони письмово оформлені та засвідчені підписами уповноважених представників обох сторін.

Після підписання Контракту всі попередні переговори та листування, що до них належить, анулюються і стають недійсними. Цей Контракт складено у 2 примірниках, російський та англійський варіант мають однакову юридичну силу.

Термін дії контракту: контракт набирає чинності з моменту його підписання сторонами та діє до 01.01.2024 року.

11. Анотація

З метою високої ефективності у вирішенні поточних проблем, пов'язаних із цим Контрактом, сторони заявляють, що надіслані факсом документи дійсні до моменту отримання оригіналів, але не більше 180 календарних днів, після яких оригінали документів мають бути надані іншій стороні. Продовження терміну дії документів повідомленням факсом не допускається.

12. Юридичі адреси і банківські реквізити сторін

Покупець:

ТОВ «Люстдорф» (Україна, 22700, Вінницька

extended in correlation with the time frame of the Force-majeur circumstances. If such circumstances and their consequences should continue for more than three months each of the Parties in this Contract shall have the right to reject all future obligations stipulated in the Contract. Neither Party shall have the right to claim compensation for damages related to these circumstances from the other Party.

Either Party who finds it impossible due to such circumstances to accomplish their obligations according to this Contract shall immediately inform the other Party by both electronic means and registered mail of the Force-majeur circumstances.

10. Other terms

The SELLER is entitled to transfer its Contract obligations to a third party after the BUYER is to be informed about it by fax. The present Contract can be changed or annulled only after both parties' written consent.

All amendments and additions to the Present Contract are its inherent parts and valid only if they are made in writing and signed by both parties. After signing the Present Contract all previous negotiations and correspondence between the parties in connection with it shall be considered null and void. The present contract exists in two copies. All of them (Russian and English) have equal juridical validity. The Duration of the Present Contract: The Present Contract comes to power from the moment of being signed and is valid until 01.01. 2024.

11. Annotation

In order to make this Present Contract work more effectively, both parties announce that documents sent by fax are valid till the original documents arrival, but not longer than 180 calendar days, after 180 days being over, the original documents are to be presented to the other party. Extension in validity by fax is not allowed.

12. Legal address and Bank Requisites of the Parties

Buyer:

Lyustdorf LLC (Ukraine, 22700, Vinnitsia

обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1),

Продавець:

«Anadolu Efes» Efes Beverage Group, Болгарія

Тел : +380 (512) 76 52 31

факс: +380 (512) 76-52-31

У разі змін банківських реквізитів будь-яка зі сторін інша сторона повинна бути повідомлена про це письмово, і протягом 10 днів слід скласти підписане обома сторонами Додаток до цього Контракту з нововстановленими банківськими реквізитами..

Покупець (BUYER):

Павло Кропівницький _____

Region, Ilintsi, Kotsyubynskogo St., 1.

Seller:

Anadolu Efes Efes Beverage Group, Bulgaria

Tel: +380 (512) 76 52 31

Fax: +380 (512) 76-52-31

In case of bank requisites being changed by any of the parties, the other party shall be informed about it in writing and within 10 days an ADDENDUM to the Present Contract with new Bank requisites is to be made and signed by both parties.

SELLER (Продавець):

Peter Donchov _____

Invoice

Invoice No. / № Інвойсу
01/2023
Date of Invoice / Дата інвойсу
15.10.2023 г.

Shipper (Exporter) Lyustdorf LLC (Ukraine, 22700, Vinnytsia Region, Illintsi, Kotsyubynskogo St., Building 1)	Gross WT. / Вага брутто	3223,5 KG
	Nett WT./ Вага нетто	3000,0 KG
Consignee "Anadolu Efes" Efes Beverage Group, Bulgaria	Goods origin / Країна походження	UA
	Terms of delivery / Умови постачання FCA Орлівка	
	<u>Container</u> / Tir / Wagon KX-2454-OT	

Опис товару	Вага нетто, кг	Місце, карт. коробки	Кол-во	Цена EURO	Сумма EURO
Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм 2,5% жиру «Green Smile»	3000,0	250	3000	1,22 євро / од	3660,00
AMOUNT TOTAL / ИТОГО КОНТРАКТНА ВАРТІСТЬ:					4254,0
				Додаткові витрати	Сумма Euro
				Постачання у пункт пропуску в.(т.ч завантаження) FCA- Орлівка	594

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

**ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

на тему: «Аналіз ринку рослинних напоїв, дослідження їх споживних властивостей та митні формальності при перетині митного кордону України»»

Здобувач _____ Пономар Віктор Віталійович
Підпис

Керівник: _____ к.т.н., доцент Памбук С.А.
Підпис

Одеса – 2023 р.

Рисунок 1 – Динаміка виробництва рослинного молока в 2019-2020 рр. у натуральному вираженні

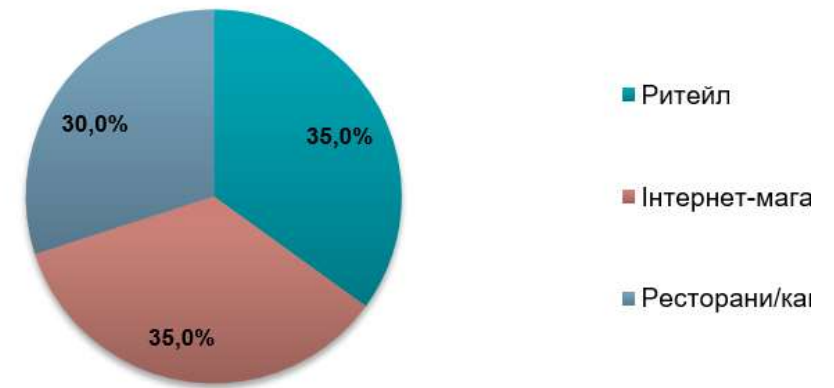

Рисунок 2 – Частки ринку по каналах збуту рослинного молока

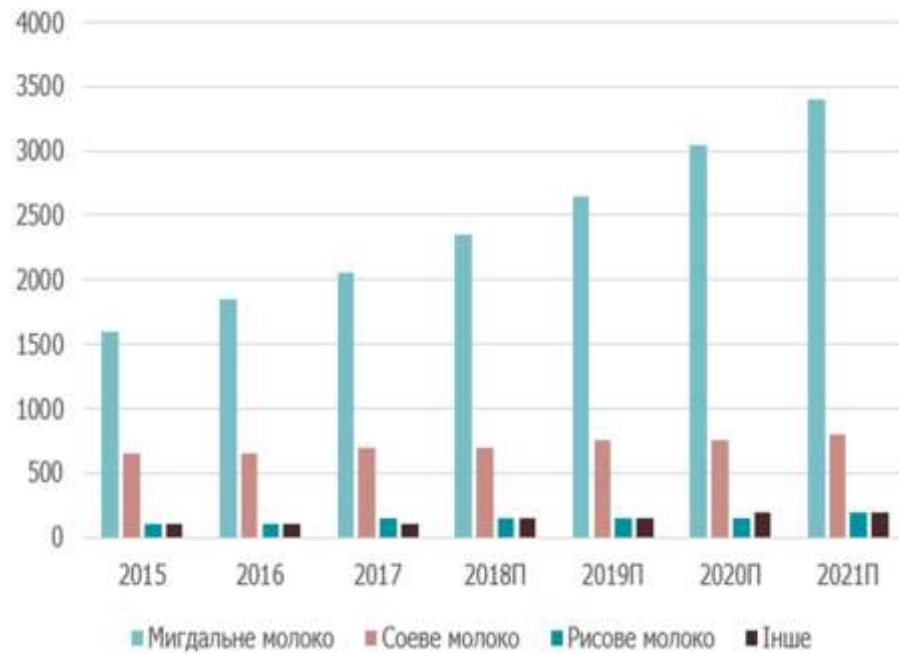

Рисунок 3 – Ринкова вартість альтернатив молоко у всьому світі з 2015 по 2021 рік, за категоріями (в млн.дол. США)

Рисунок 4 – Географія імпорту рослинних напоїв в 2019-2022 рр

Таблиця 1— Об'єкти дослідження

№	Найменування продукту, ТМ	Виробник та його місцезнаходження
1	Напій вівсяний ультрапастеризований «Vega Milk»	Виробник: СП «Вітмарк-Україна» ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007, Україна
2	Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile»	Виробник Фірма ТОВ «Люстдорф», Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1.
3	Напій «YOMMY вівсяний» 0,5 % жиру	Виробник ТОВ «Молочна компаній «Галичина», вул. Липинського, 54, м. Львів, 79024, Україна
4	Напій вівсяний органічний «Via Mia»	Виробник The Bridge S.r.l., Via Marcigaglia 20, 36070 San Pietro Mussolino, Італія
5	Напій вівсяний ультрапастеризований «Joya»	Виробник AT Mona Oberwart Produktions Gmbh (Austria). Імпортер ТОВ ІМПОРТ СОЛЮШН, пр-т перемоги, буд. 104, м. Київ, Україна

Таблиця 2 – Аналіз відповідності маркування споживчої тари

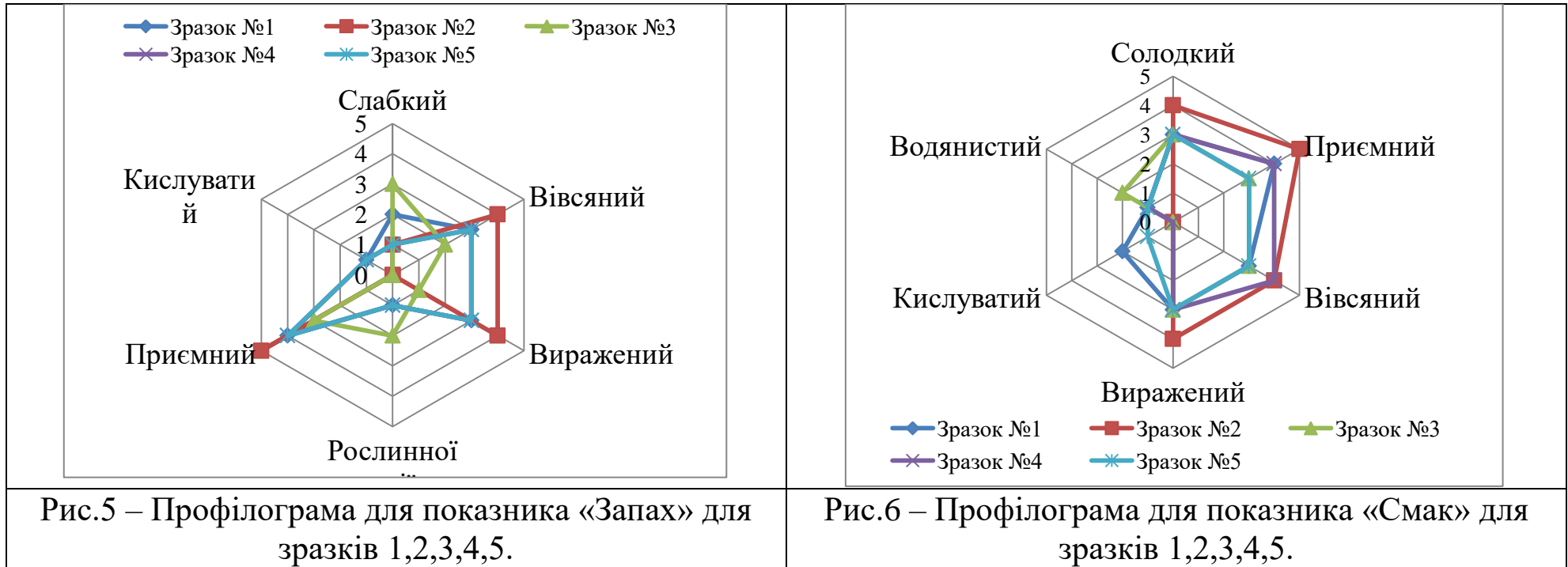
№	Вимоги законодавства	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
1	2	3	4	5	6	7
1	Назва харчового продукту	Напій вівсяний ультрапастеризований «Vega Milk»	Напій ультрапастеризований вівсяний, збагачений кальцієм. 2,5% жиру «Green Smile»	Напій «YOMMY вівсяний» 0,5 % жиру	Напій вівсяний органічний «Via Mia»	Напій вівсяний ультрапастеризований «Joia»
2	Перелік інгредієнтів	Вода з природнього джерела, борошно вівсяне (10 %), олія ріпакова, сіль морська, стабілізатор геланова камідь	Вода (81,8 %), борошно вівсяне (12 %), олія соняшникова рафінована дезодорована, стабілізаційна система: геланова суміш (карбонат кальцію, геланова камедь, мальтодекстрин), сіль морська.	Вода, базова суміш вівсяна (екстракт вівса 89,1 %, гороховий білок, стабілізатор гелланова камедь, морська сіль)	вода, овес (14 %), соняшникова олія, сафлорова олія, сіль морська (з органічного виробництва Алергени: овес . Може містити сліди сої).	Вода питна, борошно вівсяне (10 %), олія рослинна, сіль морська, стабілізатор геланова камідь
3	Будь-які інгредієнти або допоміжні матеріали для переробки, які наведені у додатку № 1	не зазначено і не виділено жирним шрифтом	борошно вівсяне є напис «Може містити глютен»	екстракт вівса	овес . є напис Може містити сліди сої .	борошно вівсяне

№	Вимоги законодавства	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
4	Кількість певних інгредієнтів або категорій інгредієнтів у випадках, передбачених цим Законом	борошно вівсяне (10 %)	борошно вівсяне (12 %)	екстракт вівса 89,1 %	овес (14 %)	борошно вівсяне (10 %)
5	Кількість ХП в установлених одиницях вимірювання	950 мл	1 л	1 л	1 л	1 л
6	Мінімальний термін придатності або дата «вжити до»	вжити до 01.09.2024	вжити до 17.10.2024	вжити до 05.03.2024	вжити до 01.02.2024	вжити до 31.01.2024
7	Особливі умови зберігання та/або умови використання (за потреби)	зберігати за температури від 0 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 3 діб	зберігати за температури від 1 до 25 °С за відсутності сонячного світла. Після відкриття упаковки вжити протягом 48 годин, зберігати в холодильнику за температури від 1 до 5 °С із закритою кришкою	зберігати за температури від 1 до 25 °С в герметично закритій упаковці в сухому приміщенні при відсутності прямого сонячного світла. Не допускається заморожування продукту. Розпакований пакет зберігати в холодильнику із закритою кришкою в межах загального терміну придатності не більше 48 годин	зберігати за температури від 1 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 3 діб	зберігати за температури від 0 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 3 діб

8	Найменування та місцезнаходження оператора ринку ХП, відповідального за інформацію про ХП, або імпортера	Виробник: СП «Вітмарк-Україна» ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007, Україна	Виробник Фірма ТОВ «Люстдорф», Україна, 22700, Вінницька обл., м. Іллінці, вул. Коцюбинського, буд. 1.	Виробник ТОВ «Молочна компаній «Галичина», вул. Липинського, 54, м.Львів, 79024, Україна	Виробник The Bridge S.r.l., Via Marcigaglia 20, 36070 San Pietro Mussolino, Італія	Виробник АТ Mona Oberwart Produktions Gmbh (Austria). Імпортер ТОВ ІМПОРТ СОЛЮШН, пр-т перемоги, буд. 104, м. Київ, Україна
9	Країна походження або місце походження	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено
10	Інструкції з використання	Перед вживанням добре збовтати	Перед вживанням збовтати	не позначено	не позначено	не позначено
11	Для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2% об'єм. од. - фактичний вміст спирту у напої	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм
12	Інформація про поживну цінність харчового продукту	Жири 1,5 г з яких насичені жири 0,2 г Вуглеводи 6,4 г з яких цукри* 3,3 г Білки 1,3 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність) 186 кДж, (44 ккал)	Енергетична цінність (калорійність) на 100 мл: 219,4 кДж (52,5 ккал) Білки – 1,0 Жири – 2,5, з них насичені – 0,32; вуглеводи –6,5, з них цукри – 6,5, сіль 0,2.	Жири 0,5 г з яких насичені жири 0,1 г Вуглеводи 6,6 г з яких цукри 2,8 г Білки 1,1 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність)149 кДж, (35 ккал)	Жири 1,9 г Вуглеводи 8,0г Білки 0,7 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність) (54 ккал)	Жири 1,5 г з яких насичені жири 0,2 г Вуглеводи 6,4 г з яких цукри* 3,3 г Білки 1,3 г Сіль 0,1 г Енергетична цінність (калорійність) 186 кДж, (44 ккал)

Таблиця 3 – Органолептичні показники якості рослинних напоїв

Показник якості	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5
Зовнішній вигляд	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина	Однорідна, непрозора рідина
Колір	Білий з кремовим відтінком	Білий з кремовим відтінком	Кремовий	Білий з кремовим відтінком	Білий з сіруватим відтінком
Запах	Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії	Приємний, Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії	Слабко виражений з ароматом рослинної олії, запах вівса відчувається дуже слабо	Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії	Слабко виражений вівсяний з ароматом рослинної олії
Смак	Смак трохи кислуватий, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії	Приємний, солодкуватий, відчувається присмак зерна вівса та рослинної олії	Смак невиражений, водянистий, кислуватий, з післясмаком прогірклої рослинної олії	Смак не дуже насичений, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії	Смак злегка солодкуватий, слабо відчувається присмак вівса та рослинної олії

Таблиця 3.16 — Дослідження фізико-хімічних показників якості

Показник	Результат, зразок					Документ за яким проводилось визначення
	№1	№2	№3	№4	№5	
Масова частка жиру,%	1,5	2,5	0,5	1,9	1,5	ГОСТ 5867
Масова частка білку,%	1,3	1,0	1,1	0,7	1,3	ГОСТ 23327
Титрована кислотність, Т	10,4	8,0	8,6	7,7	8,6	ГОСТ 3624